

YERELDE EŞİTİZ!

PROJESİ

YEREL YÖNETİMLERDE VE MUHTARLARDA
TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNE İLİŞKİN
ALGI ANALİZİ RAPORU

YEREL YÖNETİMLERDE VE MUHTARLARDA TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNE İLİŞKİN ALGI ANALİZİ RAPORU

YANINDAYIZ DERNEĞİ

Merkez Mh, Kemerburgaz
Cd, NO:16, Kağıthane, İstanbul

yanindayiz@yanindayiz.org

İÜ ŞEHİR POLİTİKALARI UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Kalenderhane Mh, 16 Mart Şehitleri Cd,
Boğzdoğan Kemer Sırası, NO:16,
Fatih, İstanbul

sehir@istanbul.edu.tr

YAZARLAR: Murat Şeker, Şirin Nas

VERİ TOPLAMA VE ANALİZİ: Mehmet Boran Göksel, Gülçin Çelikbıçak, Şirin Nas, Meltem Ergün Gürcan, Merve Aycan İlaslan, Merve Yosunkaya, Dina Sibel Bolat

YAYIMA HAZIRLAYAN: Ertuğrul Ağlar

Rapora referans vermek için:

Şeker, M., Nas, Ş., vd. (2022). Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Bakış Raporu.
YANINDAYIZ Derneği

Copyright © Aralık 2022

Bu yayın, İsveç Başkonsolosluğu tarafından desteklenen "Yerelde Eşitiz" projesi kapsamında hazırlanmıştır. Bu yayının içeriğinden yalnızca YANINDAYIZ DERNEĞİ sorumlu olup herhangi bir şekilde İsveç Başkonsolosluğu'nun görüşlerini yansıtmamaktadır.

Consulate General of Sweden

İÇİNDEKİLER

PROJE BİLGİSİ	8
1. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI VE YÖNTEMİ	10
1.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı	10
1.2. Araştırmanın Yöntemi	11
2. ARAŞTIRMANIN BULGULARI	13
2.1. Araştırmanın Demografisi	14
2.2. Sahiplik Bulguları	17
2.3. Ev İşi Paylaşımı	22
2.4. Yargısal İfadeler	28
2.4.1. Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Bakış	28
2.4.2. Çalışma Hayatında Kadına Bakış	34
2.4.3. Siyasette Kadına Bakış	40
2.4.4. Sosyal Yaşamda Kadına Bakış	43
2.4.5. Kadına Şiddete Yönelik Değerlendirmeler	54
3. GENEL DEĞERLENDİRME	65

Grafik Listesi

Grafik 1. Katılımcıların Yaş Dağılımı (%).....	14
Grafik 2. Eğitim Düzeylerinin Dağılımı (%).....	15
Grafik 3. Medeni Durumlarının Dağılımı (%).....	16
Grafik 4. Katılımcının Çalıştığı Kurum (%).....	16
Grafik 5. Katılımcıların Otomobil Sahiplik Durumu (%).....	18
Grafik 6. Katılımcıların Otomobil Ehliyeti Sahiplik Durumu (%).....	18
Grafik 7. Katılımcının Ev/Arazi Tapusu Sahiplik Durumu (%).....	19
Grafik 8. Katılımcının Banka Hesabı Sahiplik Durumu (%).....	20
Grafik 9. Katılımcının Kredi Kartı Sahiplik Durumu (%).....	20
Grafik 10. Katılımcının Pasaport Sahiplik Durumu (%).....	21
Grafik 11. Katılımcının İnternet Paketli Cep Telefonu Hattı Sahiplik Durumu (%).....	22
Grafik 12. Katılımcıların Ev İşi Paylaşımı - Çamaşır Yıkamak (%).....	23
Grafik 13. Katılımcıların Ev İşi Paylaşımı - Bulaşık Yıkamak (%).....	24
Grafik 14. Katılımcıların Ev İşi Paylaşımı - Yemek Pişirmek (%).....	24
Grafik 15. Katılımcıların Ev İşi Paylaşımında - Ev Temizliği (%).....	25
Grafik 16. Katılımcıların Ev İşi Paylaşımı - Ev İçi Tamirat Tadilat Yapmak	

(%)	26
Grafik 17. Katılımcıların Ev İŖi PaylaŖımı - Ev AlıŖveriŖi Yapmak (%).....	27
Grafik 18. Katılımcıların Ev İŖi PaylaŖımı - Ütü Yapmak (%).....	27

Tablo Listesi

Tablo 1. "Kadının ilk görevi evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk bakmaktır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%) 29

Tablo 2. "Kadının ilk görevi evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk bakmaktır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%) 30

Tablo 3. "Evin büyük harcamalarına erkek karar verir." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%) 31

Tablo 4. "Evde son sözü erkek söyler." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%) 31

Tablo 5. "Erkekle kadın, doğaları açısından birbirlerinden çok farklıdır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)..... 32

Tablo 6. "Kadınların duygularına göre karar verme olasılığı erkeklerden daha fazladır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%) 33

Tablo 7. "Kadınların çalışma hayatında olması erkekler arasında işsizliğe yol açar." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%) 35

Tablo 8. "İtfaiyecilik, tamircilik gibi mesleklerde fiziksel güç gerektiren ve tehlike oluşturabilecek mesleklerde kadınlar yer almamalıdır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)..... 36

Tablo 9. "Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)..... 36

Tablo 10. "Ev dışında çalışan anne, çocukları ile güvenli bir ilişki kurmakta zorlanır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%) 37

Tablo 11. "Kadın ve erkek eşit işe eşit ücret almalıdır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)	38
Tablo 12. "Kadınlar için uygun olmayan meslekler vardır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%).....	39
Tablo 13. "Türkiye kadınların siyasette yer almasına henüz hazır değil." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%).....	40
Tablo 14. "Diyelim bir seçim sırasında çok benzer özelliklere sahip bir erkek ve bir kadın başkan adayınız var, hangisini seçerdiniz?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%)	41
Tablo 15. "Ülkemizde siyasi karar alma pozisyonunda bulunan kadın sayısı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden düşüncenizi yansıtan seçeneği işaretleyiniz." Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%)	42
Tablo 16. "Kadınlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir." Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%)	44
Tablo 17. "Bir kadın evleneceği kişiyi seçerken son sözü baba söylemelidir." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%).....	45
Tablo 18. "Dul kadın da dul erkek gibi yalnız başına yaşayabilmelidir." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%).....	46
Tablo 19. "Kadınlar ve erkekler aynı fırsatlara sahip olmalıdır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%).....	47
Tablo 20. "Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir."	

Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%).....48

Tablo 21. "Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi dışarda halledilecek işlerde erkek uğraşmalıdır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)..... 49

Tablo 22. "Kadınlar anlaşılmadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%).....50

Tablo 23. "Kadının yaşamıyla ilgili kararları aile büyükleri vermelidir." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%).....51

Tablo 24. "Kadının yaşamıyla ilgili kararları eşi vermelidir." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)..... 52

Tablo 25. "Kadınlar istediği takdirde tek başına seyahat edebilir." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)..... 53

Tablo 26. "Kaç yaşında olursa olsun bir kadın her zaman ailesi tarafından korunmalıdır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)..... 54

Tablo 27. "Sizce, baba, kardeş, eş gibi erkek bir aile bireyinden şiddet gören kadın, öncelikle ne yapmalıdır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%) 55

Tablo 28. "Sizce, tanımadığı bir erkekten şiddet gören kadın, öncelikle ne yapmalıdır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%)..... 56

Tablo 29. "Türkiye'de kadına şiddetin çok farklı sebepleri bulunmaktadır. Sizce kadına şiddet göstermede haklı bir neden olabilir? " Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%) 58

Tablo 30. "Kadına karşı şiddetle mücadeleyi ne derece yeterli Sayfa | 6

buluyorsunuz?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%)..... 59

Tablo 31. "Aşağıdaki cümleyi kendi görüşünüze göre tamamlayınız. Kadına yönelik şiddet..." Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%).....60

Tablo 32. "Sizce kadınlar en çok nerede can güvenliklerinin tehlike altında olduğunu düşünürler?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%).....61

Tablo 33. "Sizce kadınlar en çok nerede şiddete uğruyor?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%)..... 62

Tablo 34. "Kadına şiddetin en çok hangi sebepten kaynaklandığını düşünüyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtların dağılımı (%)..... 63

PROJE BİLGİSİ

Bu algı analizi raporu, YANINDAYIZ Derneği'nin, İsveç Başkonsolosluğu'nun destekleri ile yürüttüğü "Yerelde Eşitiz!" projesinin bir çıktısı olarak hazırlanmıştır.

"Yerelde Eşitiz!" projesi Şubat 2022 itibari ile başlamış olup, 1 yıl süre ile devam etmiştir.

Projenin amacı, Yerel yönetim çalışanları ve erkek muhtarlarda toplumsal cinsiyet eşitliği bilincini artırarak kadınların güçlenmesine katkıda bulunmaktır. Projenin hedef kitlesine özellikle erkekler dahil edilmiştir. Çünkü, erkeklerin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik tutum ve davranışlarında değişiklik olmadığı sürece, tam eşitliğin sağlanması mümkün olmayacaktır.

Proje ile 610 belediye çalışanı ve 208 muhtara "Toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığı" eğitimleri ve "Berber Dükkânı Sohbetleri" seminerleri sağlanmıştır. Eğitime katılan hedef kitleden 572' si bu rapor kapsamında sunulan toplumsal cinsiyet eşitliği algısına ilişkin ön test ve son testleri tamamlamıştır. Ankete katılım sağlayanların 401'i erkeklerden; 171' i ise kadınlardan oluşmaktadır.

Proje kapsamında yer alan ve aktivitelere dahil olan katılımcı belediyeler; Beylikdüzü Belediyesi, Büyükçekmece Belediyesi, Kadıköy Belediyesi, Kartal Belediyesi ve Esenyurt (Kent Konseyi)'dir

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Muhtarlık İşleri Dairesi Başkanlığı koordinasyonu ile gerçekleştirilen "Mahalli Düzeyde Eşitlik ve Kadına Yönelik Şiddet Farkındalığı" eğitimlerine katılan muhtarlar ise, İstanbul' da

yer alan tüm ilçeleri temsilen katılım sağlanmıştır.

Projenin amacına uygun bir biçimde gerçekleştirilen eğitim ve seminer faaliyetlerine ve toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin algı analizine ilaveten, toplumsal cinsiyet eşitliğinin yerel mekanizmalarda anaakımlaştırılması amacı ile, belediyeler için "Yerel Eşitlik Eylem Planı Hazırlama Rehberi" hazırlanmış ve dijital olarak yaygınlaştırılması sağlanmıştır. Bir diğer önemli proje çıktısı ise muhtarlar için hazırlanan Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet farkındalığına ilişkin videografik çalışmadır. Proje faaliyetleri dahilinde gerçekleştirilen yazılı ve görsel tüm çıktılar için sosyal medya üzerinden bir iletişim kampanyası düzenlenmiş ve çarpan etkisi ile toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığının yaygınlaştırılması sağlanmıştır.

Yerel yönetim çalışanları ve muhtarlar ile yürütülen bu anlamlı projenin yerel yönetimlere örnek teşkil etmesini ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğine yönelik her türlü ön yargı ile mücadele eden farkındalık çalışmalarının artmasını ümit ediyoruz.

1. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI VE YÖNTEMİ

1.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin görüldüğü alanlar arasında yerel yönetimler ve en küçük yerel yönetim birimi olan muhtarlıklar bulunmaktadır. Yerel yönetim çalışanları ve erkek muhtarlar arasında toplumsal cinsiyet eşitliği bilincini artırarak kadınların güçlenmesine katkıda bulunmak ve her türlü ayrımcılığa son vermek projenin temel amacını oluşturmuştur. Projenin özel amaçları ise şu şekilde sıralanmaktadır:

- Erkek belediye çalışanları ve erkek muhtarlar başta olmak üzere eğitim ve seminerler düzenleyerek toplumsal cinsiyet eşitliği bilincini artırmak ve yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı bilinçlendirme çalışmaları başlatmak
- İlçe belediyeleri ve muhtarlara bağlı ilçe ve mahallelerde toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı uygulamaları iyileştirmek, geliştirmek ve yaygınlaştırmak

Araştırmanın hedef kitlesi yerel yönetimlerdeki erkek çalışanlar ve erkek muhtarlardan oluşmaktadır. 'Cinsiyet eşitsizliği' olgusu kadınları etkilediği kadar erkekleri de etkilemektedir. Dolayısıyla erkeklerin eylemleri, tutumları ve kurdukları ilişkiler eşit bir şekilde değişmedikçe toplumsal cinsiyet eşitsizliği tartışması devam edeceği görülmektedir. Araştırmada, cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında hedef kitle olarak alınan erkeklere, verilecek doğru desteğin ve eğitimin önemi vurgulanmıştır. Projenin uygulama alanları; Beylikdüzü (İstanbul), Kadıköy (İstanbul), Kartal (İstanbul), Büyükçekmece (İstanbul), Esenyurt (Kent Konseyi) (İstanbul) ilçe belediye

Çalışanları (5 ilçe) ve İstanbul mahalle muhtarlarından oluşmuştur.

1.2. Araştırmanın Yöntemi

Bu projede yerel yönetimdeki erkek çalışanlar ile erkek muhtarlar olmak üzere iki farklı grupta araştırma yürütölmüştür. Araştırmada yer alan belediyeler ve muhtarlarla proje başlangıç toplantısı yapılmıştır. Toplantılarda araştırmanın amacı, faaliyetleri, beklenen sonuçları ve toplumsal cinsiyet eşitliğinde erkeklerin rolü tartışılmıştır. Araştırmaya dahil olan belediye çalışanları ve muhtarlar ile toplumsal cinsiyet eşitliği seminerleri ve eğitimleri düzenlenmiştir. Eğitim ve seminerlerden önce ve sonra olmak üzere iki adet toplumsal cinsiyet eşitliği algı anketi yapılmıştır. Uygulanan algı anketi ile yerel yönetim çalışanları ve muhtarlar için toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalık düzeyleri gözlemlenmiş, mevcut durum belirlenmiştir. Proje başlangıcında gerçekleştirilmiş olan bu uygulama, proje sonunda da uygulanmıştır. Bu testler sayesinde proje süresince toplumsal cinsiyet eşitliği algısındaki değişim gözlemlenmiştir. Böylece hedef kitlesi erkek belediye çalışanları ve erkek muhtarlar olan toplumsal cinsiyet eşitliği eğitim seminerleri öncesi ve sonrası karşılaştırılarak toplumsal cinsiyet eşitliği bilinci ile ilgili analiz gerçekleşmiştir.

Araştırma, Beylikdüzü (İstanbul), Kadıköy (İstanbul), Kartal (İstanbul), Büyükçekmece (İstanbul), Esenyurt (Kent Konseyi) (İstanbul) ilçe belediye çalışanları (5 ilçe) ve İstanbul mahalle muhtarları olmak üzere toplam 401 kişiye kapsamaktadır. Bu kişilere verilen eğitim ve seminerlerden önce ve sonra olmak üzere iki adet toplumsal cinsiyet eşitliği algı anketi yapılmıştır. Anket çoktan seçmeli soruları içermek üzere 52 sorudan oluşmaktadır. Veri

toplama süreci YANINDAYIZ Derneği ve İstanbul Üniversitesi Şehir Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından yürütölmüş olup; deneklerle yüz yüze, telefon ve mail yoluyla anketler yapılmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Çalışma, İstanbul'dan 5 ilçe belediyesi (Beylikdüzü, Kadıköy, Kartal, Büyükçekmece, Esenyurt (Kent Konseyi)) çalışanları ile İstanbul mahalle muhtarları olmak üzere üzere toplam 600'den fazla kişi ile görüşme gerçekleştirilmiş olup bunlardan 572 kişiye ön test/son test uygulanmış ve bunlar arasından 401 erkek denek analize alınmıştır. Araştırma amaçları kapsamında eğitim ve seminerlerden önce (ön test) ve sonra (son test) olmak üzere iki adet toplumsal cinsiyet eşitliği algı anketi yapılmıştır. Ön test ve son test olarak yapılan toplumsal cinsiyet algı anketleri arasında bir farklılık bulunmamaktadır. Katılımcılara yöneltilen sorular değişmemekle birlikte katılımcıların algı, düşünce ve tutumlarının değişmesi ya da değişmemesi analizi gerçekleştirilmiştir.

Anket kendi içerisinde 4 temel gruba ayrılmıştır:

- Yaş, eğitim durumu, çalıştığı kurum ve medeni durum gibi bilgileri almayı hedefleyen demografik bilgiler,
- Evli katılımcıların mal varlığını (sahiplik) nasıl konumlandığı ve bu durum ile ilgili bakış açısını ölçmeyi amaçlayan bilgiler,
- Cinsiyete dayalı iş bölümü ile ilgili görüşleri ölçmeyi amaçlayan bilgiler,
- Toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırılması, ayrımcı dil kullanımı, işyerinde cinsiyet eşitliği, kadınların siyasete ve karar alma süreçlerine katılım ile ilgili görüşler, toplumsal alanda kadın ve erkek arasındaki eşitsizlikler ve ayrımcılık türleri, kadına yönelik şiddet türlerini ölçmeyi amaçlayan yargısal ifadeleri içeren sorular olarak sınıflandırılmıştır.

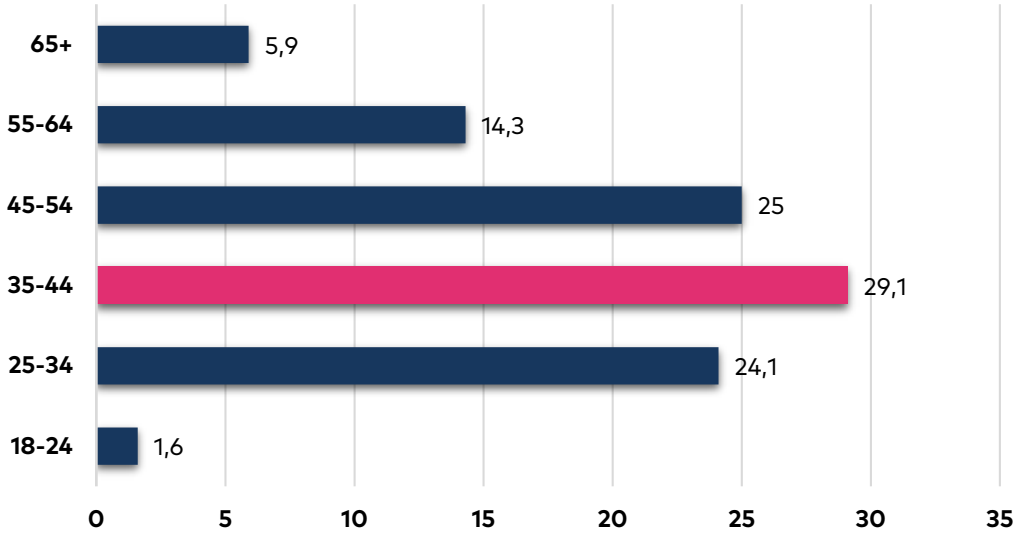
Araştırma verileri SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Her bir anket sorusunun frekans analizleri, verilerin istatistiksel çözümlenmeleri kullanılarak hesaplanmıştır.

2.1. Araştırmanın Demografisi

Bu bölümde araştırma kapsamında görüşülen katılımcıların yaş, eğitim, medeni durum, çalıştığı kurum gibi temel demografik bilgilere yer verilmektedir.

Katılımcıların %1,6'sı 18-24 yaş arasında, %24,1'i 25-34 yaş arasında, %29,1'i 35-44 yaş arasında, %25'i 45-54 yaş arasında, %14,3'ü 55-64 yaş arasında, %5,9'u 65 yaş ve üzeri olduğu belirtilmiştir. Araştırmaya katılan en genç görüşmeci 22, en yaşlı görüşmeci 82 olup görüşmecilerin yaş ortalaması ise 44'tür.

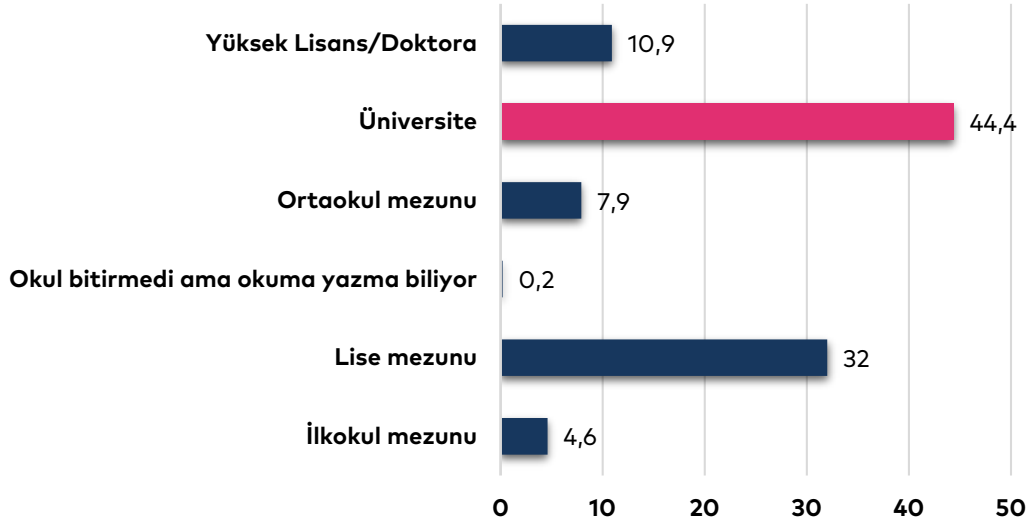
Grafik 1. Katılımcıların Yaş Dağılımı (%)

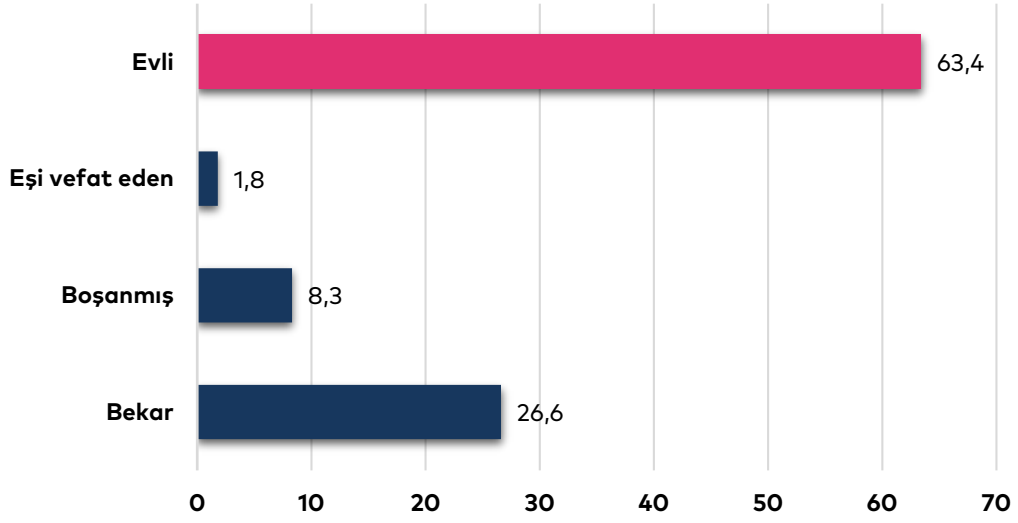
Katılımcıların %0,2'si okul bitirmediğini ama okuma-yazma bildiğini, %4,6'sı ilkokul mezunu, %7,9'u ortaokul mezunu, %32'si lise mezunu, %44,4'ü üniversite mezunu ve %10,9'u yüksek lisans/doktora mezunu olduklarını ifade etmişlerdir. Lisansüstü eğitim seviyesinde olan katılımcılar arasında belediye çalışanlarının ağırlıklı olduğu görülmektedir.

Grafik 2. Eğitim Düzeylerinin Dağılımı (%)

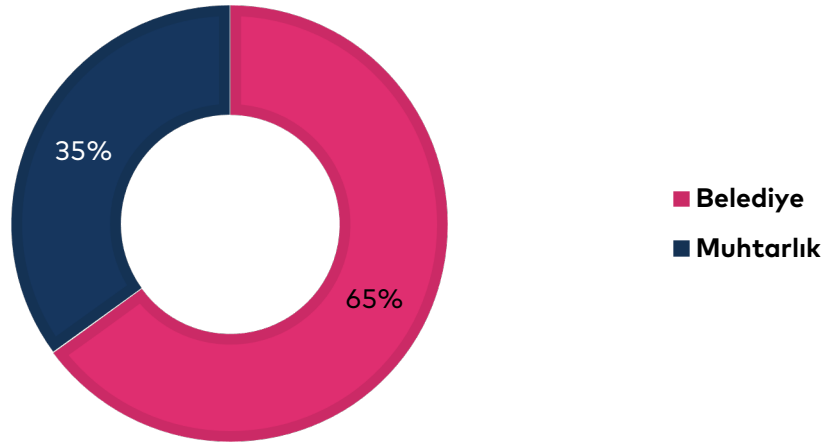
Katılımcıların %26,6'sının hiç evlenmediği, %8,3'ünün boşandığı, %1,8'inin eşinin vefat ettiği, %63,4'ünün ise evli olduğu görülmüştür.

Grafik 3. Medeni Durumlarının Dağılımı (%)

Katılımcıların %65'ini belediye çalışanları oluştururken, %35'i muhtarlardan oluşmaktadır.

Grafik 4. Katılımcının Çalıştığı Kurum (%)

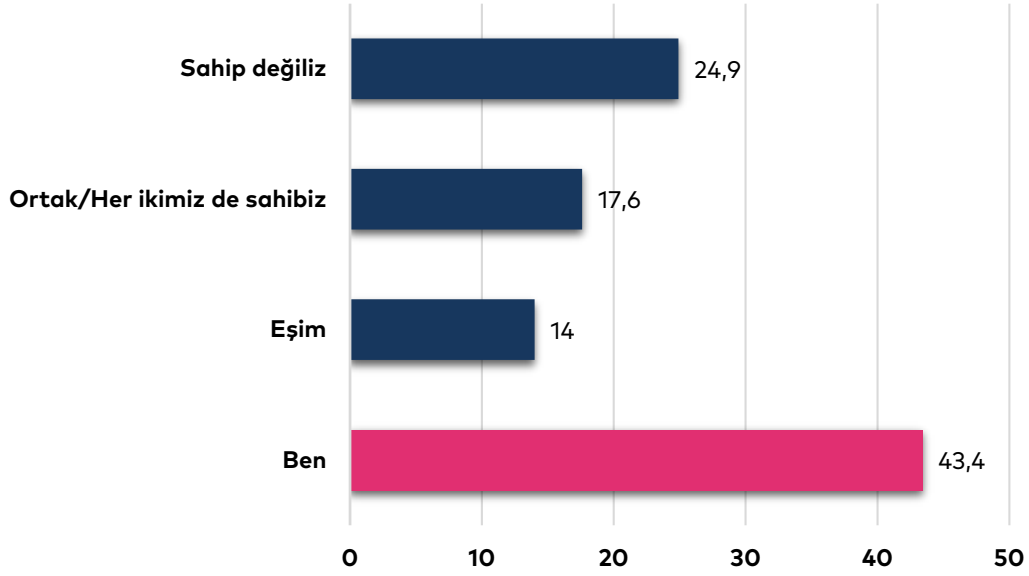
2.2. Sahiplik Bulguları

Bu bölümde evli deneklerin kendilerini ve eşlerini baz alarak sahip oldukları otomobil, otomobil ehliyeti, ev veya arazi tapusu, banka hesabı, kredi kartı, pasaport, internet paketli cep telefonu hattı olmak üzere sahiplik ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Dolayısıyla bu bölümde bekar katılımcılar yer almamaktadır. Araç, araç tapusu, ev, arazi tapusu gibi sahipliği belirten kıstaslar ekonomik durum ile ilişkili olduğu için ön test-son test analizi yapılmamıştır. Buradaki amaç toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında verilen eğitim ve seminerler ile katılımcıların tutum, düşünce ve algılarının değişmesi/değişmemesi gözlemlenmesini sağlamak olmuştur. Projenin hedef kitlesi erkek belediye çalışanları ve erkek muhtarlar olduğu unutulmamalıdır. Bu bölümde verilen yanıtlar, 'ben (erkek katılımcının kendisi)', 'eşim (kadın)', 'ortak/her ikimiz' ve 'sahip değiliz' olmak üzere dört seçenek üzerinden tercih edilmiştir.

"Otomobil"

Katılımcıların %24,9'unun otomobil sahibi olmadığını, %17,6'sının eşi ile kendisinin otomobil sahibi olduğunu, %14'nün eşinin otomobil sahibi olduğunu ve %43,4'nün kendi otomobili olduğunu belirtmiştir.

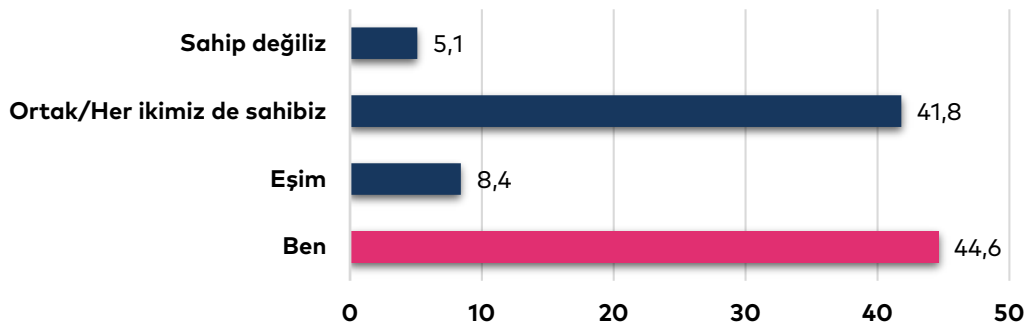
Grafik 5. Katılımcıların Otomobil Sahiplik Durumu (%)

"Otomobil Ehliyeti"

Araştırmaya dahil olan katılımcıların %5,1'nin otomobil ehliyeti sahibi olmadığını, %41,8'inin eşi ve kendisinin otomobil ehliyeti sahibi olduğunu, %8,4'ünün eşinin otomobil ehliyeti sahibi olduğunu ve %44,6'sının kendisinin otomobil ehliyeti sahibi olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla evli hanelerin %44,6'sında sadece erkek eşin ehliyet sahibi olduğu gözlenmiştir.

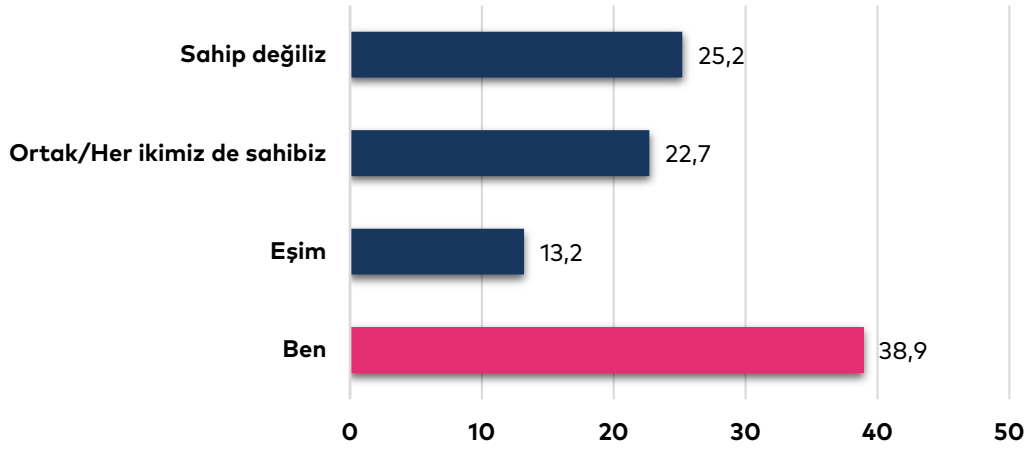
Grafik 6. Katılımcıların Otomobil Ehliyeti Sahiplik Durumu (%)

“Ev veya arazi tapusu”

Katılımcıların %25,2'sinin ev veya arazi tapusuna sahip olmadığını, %22,7'sinin eşi ve kendisinin ortak ev ve veya arazi tapusu sahibi olduğunu, %13,2'sinin eşinin ve %38,9'unun kendisinin ev ve veya arazi tapusu sahibi olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla evli hanelerin %38,9'unda sadece erkek eşin tapu sahibi olduğu gözlenirken, sadece kadın eşin tapu sahibi olduğu hane oranı %13,2 olarak ortaya çıkmıştır.

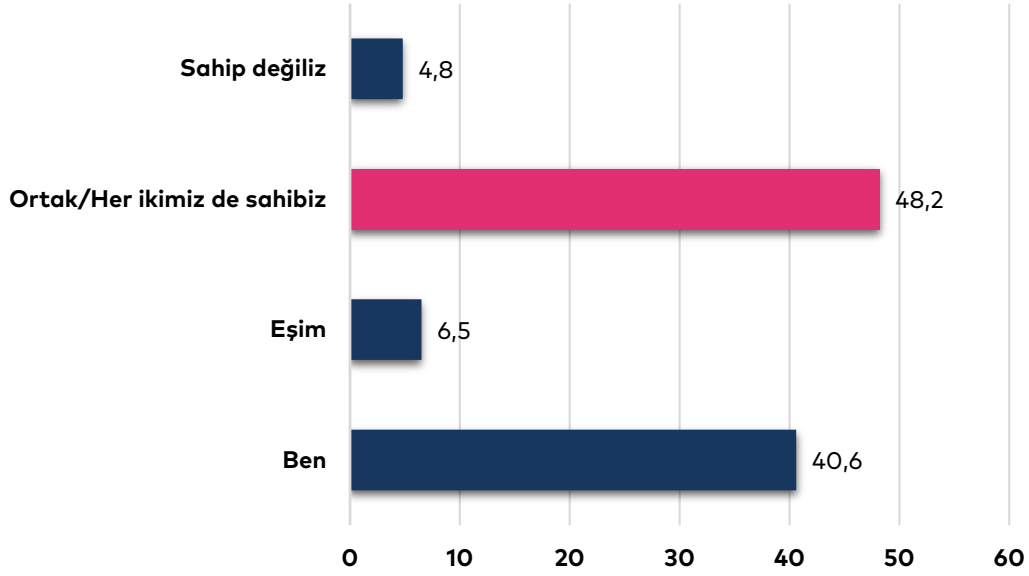
Grafik 7. Katılımcının Ev/Arazi Tapusu Sahiplik Durumu (%)

“Banka hesabı”

Katılımcıların %4,8'inin banka hesabına sahip olmadığını, %48,2'sinin eşi ile ortak banka hesabına sahip olduğunu, %6,5'inin eşinin banka hesabına sahip olduğunu ve %40,6'sının kendisinin banka hesabına sahip olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla evli hanelerin %40,6'sında sadece erkek eşin banka hesabı sahibi olduğu gözlenirken, sadece kadın eşin banka hesabı sahibi olduğu hane oranı %6,5 olarak ortaya çıkmıştır.

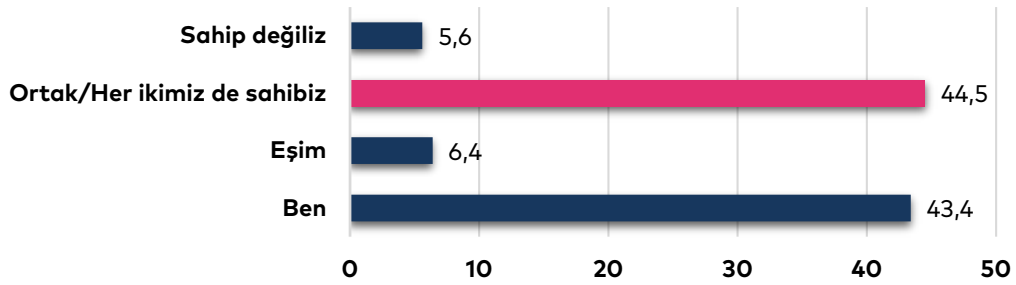
Grafik 8. Katılımcının Banka Hesabı Sahiplik Durumu (%)

"Kredi kartı"

Katılımcıların %5,6'sının kredi kartı sahibi olmadığını, %44,5'inin eşi ile ortak kredi kartı sahibi kullandığını, %6,4'ünün eşinin kredi kartı sahibi olduğunu ve %43,4'ünün kendinin kredi kartı sahibi olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla evli hanelerin %43,4'ünde sadece erkek eşin kredi kartı sahibi olduğu gözlenirken, sadece kadın eşin kredi kartı sahibi olduğu hane oranı %6,4'tür.

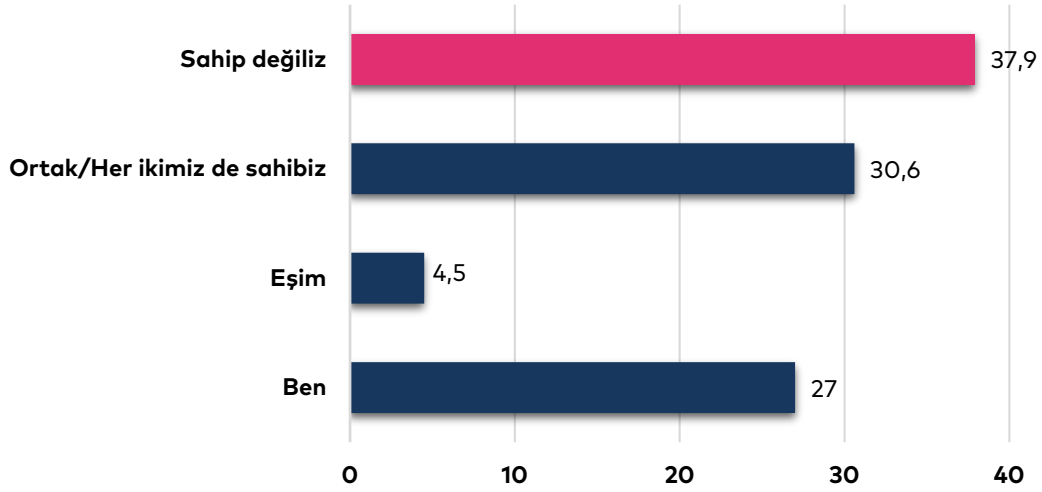
Grafik 9. Katılımcının Kredi Kartı Sahiplik Durumu (%)

"Pasaport"

Katılımcıların %37,9'unun pasaporta sahip olmadığını, %30,6'nın eşinin ve kendisinin pasaport sahibi olduğunu, %4,5'inin eşinin ve %27'sinin kendisinin pasaport sahibi olduğunu belirtmiştir. Evli hanelerin %27'sinde sadece erkek eşin pasaport sahibi olduğu gözlenirken, sadece kadın eşin pasaport sahibi olduğu hane oranı %4,5'tir.

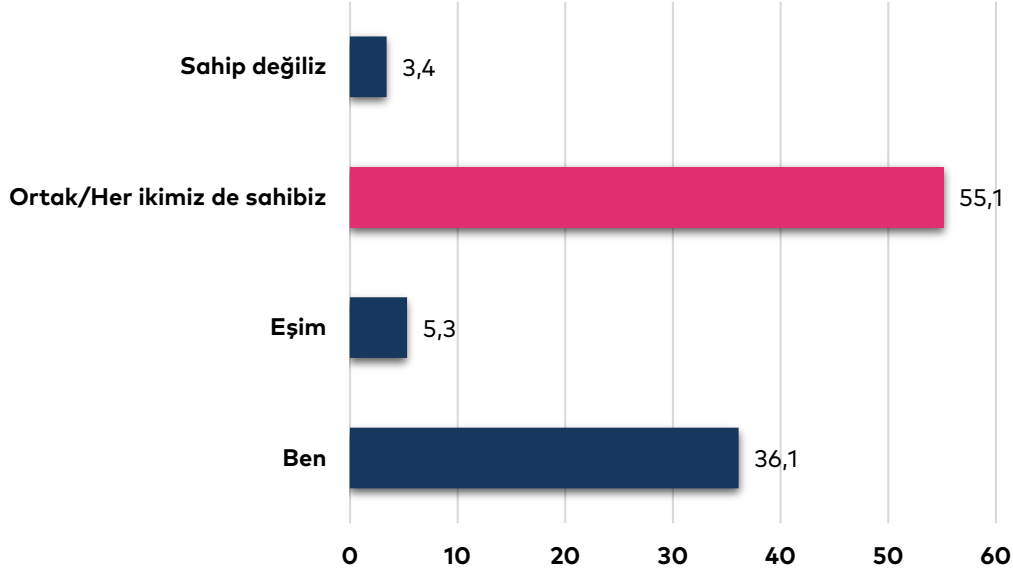
Grafik 10. Katılımcının Pasaport Sahiplik Durumu (%)

"İnternet paketli cep telefonu hattı"

Araştırmaya dahil olan katılımcıların %3,4'ünün internet paketli cep telefonu hattına sahip olmadıklarını, %55,1'inin eşinin ve kendisinin internet paketli cep telefonu hattına sahip olduklarının, %5,3'ünün eşinin ve %36,1'inin kendisinin internet paketli cep telefonu hattına sahip olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla evli hanelerin %36,1'inde sadece erkek eşin internet paketli cep telefonu hattı sahibi olduğu gözlenirken, bu oran sadece kadın eşin sahipliği noktasında %5,3 düzeyindedir.

Grafik 11. Katılımcının İnternet Paketli Cep Telefonu Hattı Sahiplik Durumu (%)

2.3. Ev İşi Paylaşımı

Bu bölümde eşlerin ev içi iş bölümü ile ilgili çamaşır yıkamak, bulaşık yıkamak, yemek pişirmek, ev temizliği, ev içi tamirat tadilat, ütü yapmak gibi iş bölümü ile ilgili görüşlerin yorumlamalarına dair görüşlere yer verilmektedir. Cinsiyete dayalı iş bölümüne dayanan bu sorularda amaçlanmak istenilen katılımcının farkındalığını, tutumunu ve algısını değiştirerek 'erkek işi' ve 'kadın işi' argümanlarını ortadan kaldırmaktır. Bekar katılımcılara bu bölümde yer verilmemiştir.

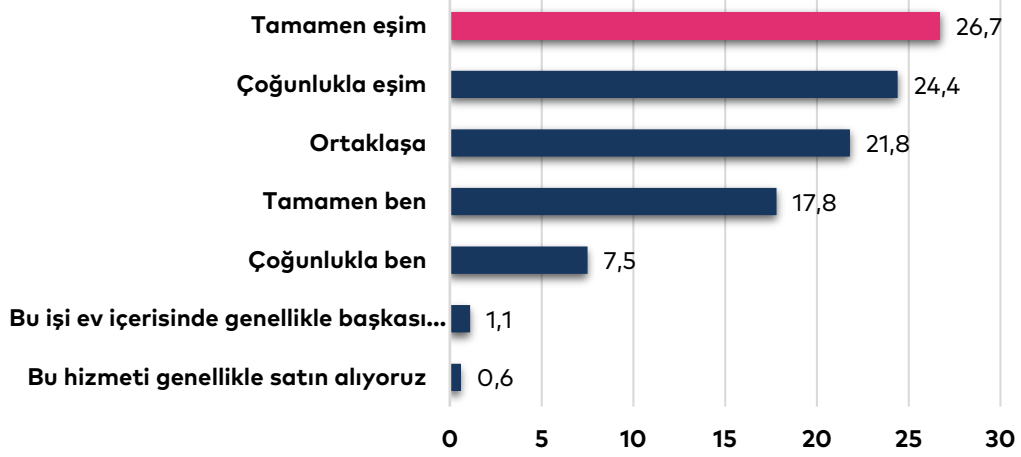
Katılımcıların Ev İşi Paylaşımı - Çamaşır Yıkamak

Bu başlık altında araştırmaya dahil olan katılımcıların verdikleri cevaplar arasında en çok dikkat çeken 'tamamen eşim', 'ortaklaşa' ve 'çoğunlukla eşim' cevaplarıdır. Katılımcıların %57,4'ü eşinin, %25,3'ünün kendisinin, %21,8'inin eşi ile ortak, %1,1'inin ilgili işin ev işinde başkasının yaptığını ve

%0,6'sının ilgili hizmeti genellikle satın aldıklarını belirtmişlerdir.

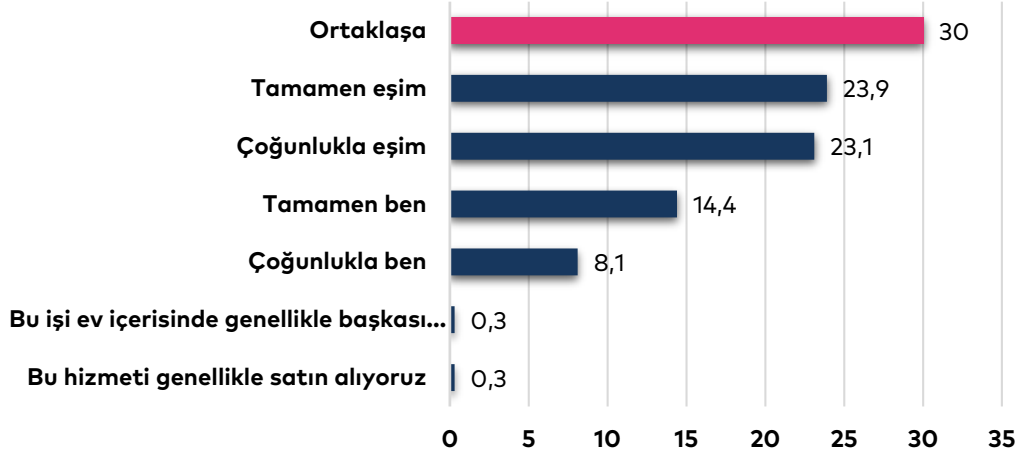
Grafik 12. Katılımcıların Ev İşi Paylaşımı - Çamaşır Yıkamak (%)

Katılımcıların Ev İşi Paylaşımı - Bulaşık Yıkamak

Ev işi paylaşımında bulaşık yıkamak alt başlığı altında katılımcıların %47'si eşinin, %23,4'ünün kendisinin, %30'unun eşi ile ortak, %0,3'ünün ilgili işi ev içerisinde başkasının yaptığı ve yine %0,3'ünün ilgili hizmeti satın aldıklarını belirtmişlerdir.

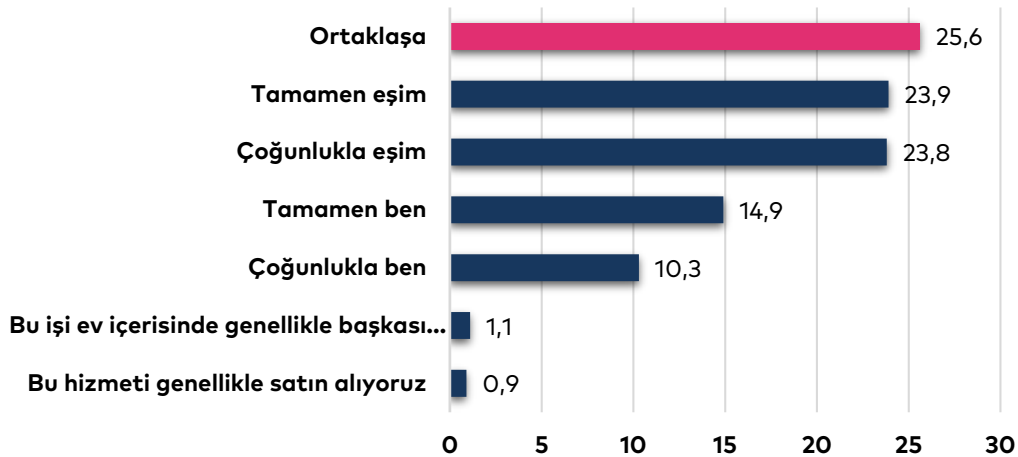
Grafik 13. Katılımcıların Ev İşi Paylaşımı - Bulaşık Yıkamak (%)

Katılımcıların Ev İşi Paylaşımı - Yemek Pişirmek

Katılımcıların ev işi paylaşımında yemek pişirmek eylemini %47,7'sinin eşinin, %25,2'sinin kendisinin, %25,6'sının eşi ile ortak, %1,1'inin ilgili işin ev içerisinde genellikle başkasının yaptığını ve %0,9'unun ilgili hizmeti genellikle satın aldıklarını ifade etmişlerdir.

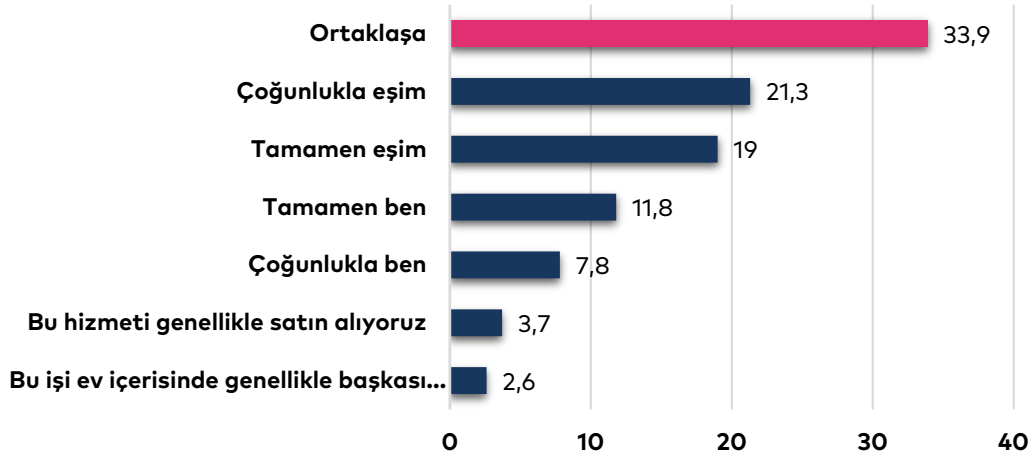
Grafik 14. Katılımcıların Ev İşi Paylaşımı - Yemek Pişirmek (%)

Katılımcıların Ev İşi Paylaşımı - Ev temizliği

Araştırmaya dahil olan katılımcıların verdikleri cevaplar arasında en çok dikkat çeken 'tamamen eşim', 'ortaklaşa' ve 'çoğunlukla eşim' cevaplarıdır. Katılımcıların %40,3'ünün eşinin, %19,6'sının kendisinin, %33,9'unun eşi ile ortak, %3,7'sinin ilgili hizmeti genellikle satın aldıklarını ve %2,6'sının ilgili işi ev içerisinde genellikle başkasının yaptığı ifade edilmiştir.

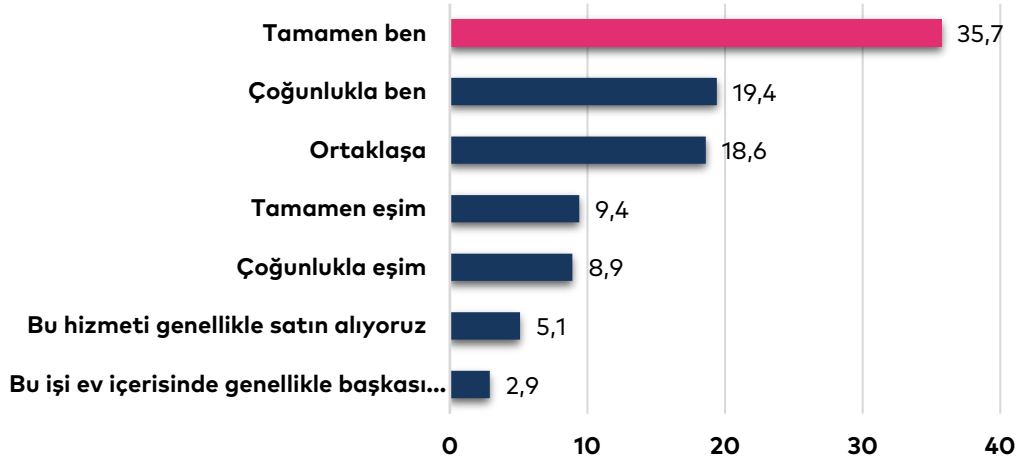
Grafik 15. Katılımcıların Ev İşi Paylaşımında - Ev Temizliği (%)

Katılımcıların Ev İşi Paylaşımı - Ev içi tamirat tadilat yapmak

Katılımcıların ev işi tamirat tadilat işi; %18,3'ünün eşinin, %55,1'in kendisinin, %18,6'sının eşi ile ortak, %5,1'inin ilgili hizmeti genellikle satın aldıklarını, %2,9'unun ilgili işi ev içerisinde genellikle başkasının yaptığını belirtmişlerdir.

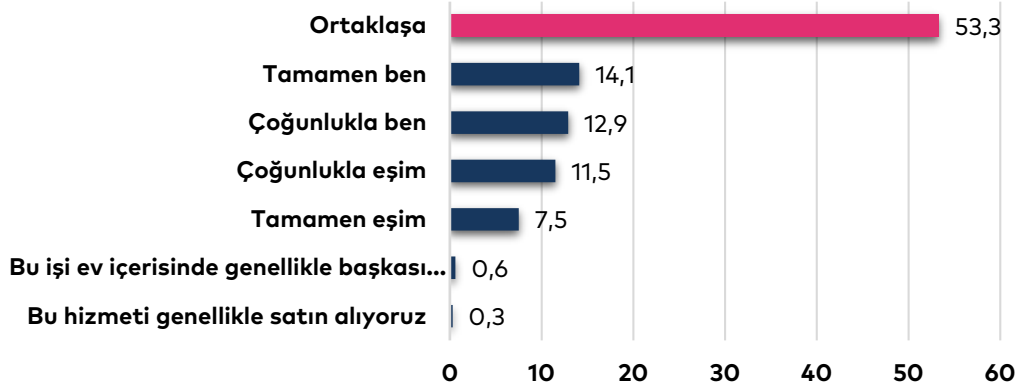
Grafik 16. Katılımcıların Ev İşi Paylaşımı - Ev İçi Tamirat Tadilat Yapmak (%)

Katılımcıların Ev İşi Paylaşımı - Ev alışverişi yapmak

Bu başlık altında araştırmaya dahil olan katılımcıların verdikleri cevaplar arasında en çok dikkat çeken 'ortaklaşa' cevabı olmuştur. Ev alışverişi yapmak alt başlığı altında katılımcıların %19'unun eşinin, %27'sinin kendisinin, %53,3'ünün eşi ile ortak, %0,6'sının ilgili işi ev içerisinde başkasının yaptığı, %0,3'ünün ilgili hizmeti genellikle satın aldıkları ifade edilmiştir.

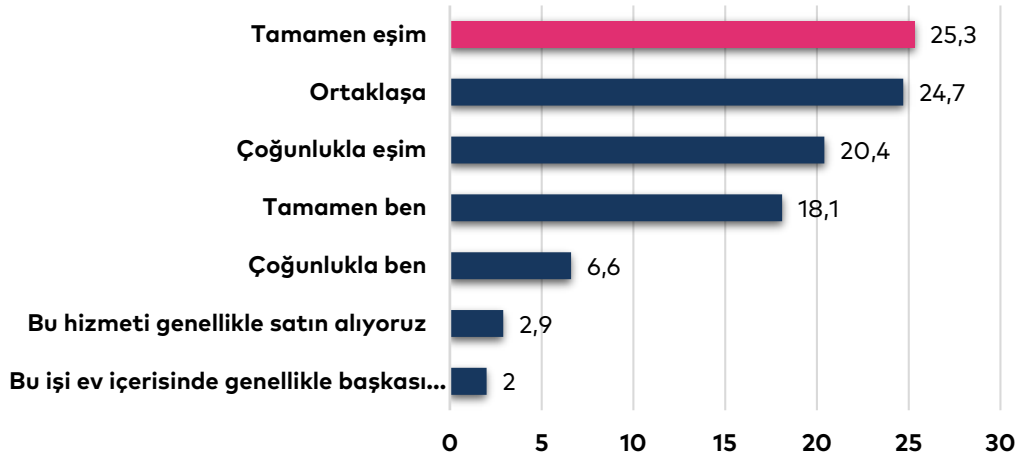
Grafik 17. Katılımcıların Ev İşi Paylaşımı - Ev Alışverişi Yapmak (%)

Katılımcıların Ev İşi Paylaşımı - Ütü yapmak

Araştırmaya dahil olan katılımcıların ütü yapmak alt başlığı altında %45,7'sinin eşinin, %24,7'nin kendisinin, %24,7'nin eşi ile ortak, %2,9'unun ilgili hizmeti genellikle satın aldıklarını, %2'nin ilgili işin ev içerisinde başkasının yaptığını belirtmişlerdir.

Grafik 18. Katılımcıların Ev İşi Paylaşımı - Ütü Yapmak (%)

2.4. Yargısal İfadeler

Bu bölümde toplumsal cinsiyet eşitliğinde, kadının çalışma hayatında olmasına, kadının siyasette olmasına, sosyal yaşamda kadının yerine, kadına yönelik şiddet ile ilgili değerlendirmelere ait görüşmelere yer verilmiştir. Burada ilgili alt başlıklarda yargısal ifadelere yer verilmiştir. Yargısal ifadelerin bu bölümde yer almasındaki ana amaç araştırma kapsamında yer alan katılımcıların toplumsal cinsiyet ile ilgili eğitim ve seminerlerden önce (ön test) ve sonra (son test) durumlarının belirlenmesi ve analizin gerçekleşmesidir.

2.4.1. Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Bakış

Bu bölümde toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırılması ve ayrımcı dil kullanımı ile ilgili görüşlere yer verilmektedir. Kadının çocuk bakması, ev işlerinin üstlenmesi, erkeklerin taşıdığı sorumlulukların büyüklüğü, erkeklerin aile kurumunda söz sahipliği, kadının duygu kontrolü gibi toplumda cinsiyet kalıplarına sokulmuş temel ifadeler ile ilgili yargılara yer verilmiştir.

“Kadının ilk görevi evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk bakmaktır.”

Araştırmaya dahil olan katılımcıların ön testte %60,2'nin ve son testte %67,4'nün 'kadının ilk görevi evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk bakmaktır' yargısına katılmamaktadır.

Tablo 1. "Kadının ilk görevi evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk bakmaktır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%39	%52
2	Katılmıyorum	%21,2	%15,4
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%20,4	%10,6
4	Katılıyorum	%10,1	%7,3
5	Tamamen katılıyorum	%9,3	%14,6

Tablodan da görüleceği üzere ilgili yargıya 'hiç katılmayanlar' ön testte %39 iken son testte %52'ye çıktığı dikkat çekmiştir. Burada %13 puanlık bir artış söz konusu olmuştur. Dolayısıyla bu görüş ile ilgili genel bir değerlendirme yapıldığında katılımcıların toplumsal cinsiyet ile ilgili aldığı eğitim ve seminerlerin olumlu yansıması görülmüştür.

"Erkeklerin taşıdığı sorumluluklar kadınlardan çok daha ağırdır."

Katılımcıların ön testte %55'i erkeklerin taşıdığı sorumluluklar kadınlardan çok daha ağır olmadığını belirtirken son testte puan artış göstererek %57 olmuştur. Burada 'tamamen katılıyorum' cevabındaki (ön test %9,9 son test %12,3) artış dikkat çekmektedir. Yapılan görüşmeler kapsamında bu artışın bekar erkeklerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 2. "Kadının ilk görevi evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk bakmaktır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%30,4	%47.2
2	Katılmıyorum	%24,6	%9.8
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%22.5	%19.5
4	Katılıyorum	%12.7	%7.3
5	Tamamen katılıyorum	%9.9	%16.3

Eğitim ve seminerlerden önce ve sonra yapılan toplumsal cinsiyet algı anketlerinde olumlu bir seyir izlenmiştir. Yargısal ifadelerin analize alınan deneklerin medeni durumu farketmeksizin kapsam alanına alınmıştır. Dolayısıyla ilgili yargıya belitilen görüşlerde (tamamen katılıyorum ve katılıyorum) son testlerdeki puan artışları yapılan görüşmeler kapsamında da yalnız yaşayan bekar erkeklerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

"Evin büyük harcamalarına erkek karar verir."

Araştırmaya katılan katılımcıların ön testte %62,3'ü evin büyük harcamalarına erkeğin karar vermemesi gerektiğini belirtirken bu oran son test %66,6'ya yükselmiştir. Hiç katılmayanların (ön test %40,8 iken son test 51,2) oranında ciddi bir artış izlenmiştir.

Tablo 3. "Evin büyük harcamalarına erkek karar verir." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%40,8	%51,2
2	Katılmıyorum	%21,5	%15,4
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%21	%17,1
4	Katılıyorum	%9,4	%4,1
5	Tamamen katılıyorum	%7,3	%12,2

Son test-ön test çerçevesinde genel bir değerlendirme yapıldığında katılımcıların ilgili yargıya hiç katılmayanlarda %10,4 puan artış göstermiştir. Dolayısıyla eğitim ve seminlerin olumlu etkisinden söz etmek mümkündür.

"Evde son sözü erkek söyler."

Katılımcıların 'Evde son sözü erkek söyler.' yargısına; ön testte katılmayanlar %65,7 iken son testte %74'e çıkmıştır. 18,9 puanlık artışla hiç katılmayanlarda ciddi bir artış gözlenmiştir.

Tablo 4. "Evde son sözü erkek söyler." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%44.9	%63.4

2	Katılmıyorum	%20.8	%10.6
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%18.8	%17.1
4	Katılıyorum	%8.1	%3.3
5	Tamamen katılıyorum	%7.4	%5.7

İlgili yargıya toplumsal cinsiyet eşitliği algı anketine eğitim ve seminerlerden sonra verilen cevaplarda ciddi oranda olumlu bir artış yaşandığı görülmüştür.

"Erkekle kadın, doğaları açısından birbirlerinden çok farklıdır."

'Erkekle kadın, doğaları açısından birbirlerinden çok farklıdır.' yargısıyla katılımcıların son testte verdikleri cevaplarda en çok artışın/azalışın yaşandığı cevaplar 'katılmıyorum' ile 'tamamen katılıyorum' olmuştur. Ön testte ilgili yargıya katılmayanlar %25,6 iken son testte %21,9'a düşmüştür. Katılımcıların ilgili yargıya katılanların ön testte oranı %48,5 iken son testte bu oran %61,8'e çıkmıştır.

Tablo 5. "Erkekle kadın, doğaları açısından birbirlerinden çok farklıdır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%12,4	%14,6
2	Katılmıyorum	%13,2	%7,3

3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%25,9	%16,3
4	Katılıyorum	%26,4	%17,9
5	Tamamen katılıyorum	%22,1	%43,9

Araştırma kapsamında yapılan görüşmelerde katılımcılar ilgili yargıya kadın ve erkeğin fiziksel özelliklerine göre cevaplandırmışlardır. Dolayısıyla ilgili yargıya katılanların toplam oranının (ön teste %48,5 son test %61,8) yüksek çıkması normal karşılanmıştır.

"Kadınların duygularına göre karar verme olasılığı erkeklerden daha fazladır."

Katılımcıların ön teste %67,5'i kadınların duygularına göre karar verme olasılığı erkeklerden daha fazla olmadığını belirtirken son teste %74'e yükselmiştir. Toplam katılanlar ön teste %15,5 iken son teste %9'a düşmüştür.

Tablo 6. "Kadınların duygularına göre karar verme olasılığı erkeklerden daha fazladır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%44,9	%63,4
2	Katılmıyorum	%20,8	%10,6
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%18,8	%17,1

4	Katılıyorum	%8,1	%3,3
5	Tamamen katılıyorum	%7,4	%5,7

İlgili yargıya hiç katılmayanlarda %18,5 puanlık bir artış ve tamamen katılanlarda %1,7 puanlık bir azalış izlenmiştir. Toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili eğitim ve seminerlerinden sonra olumlu bir gelişmenin yaşandığı görülmüştür.

2.4.2. Çalışma Hayatında Kadına Bakış

Bu bölümde işyerinde cinsiyet eşitliği ve cinsiyet körlüğü ile ilgili görüşlere yer verilmektedir. Kadınların iş hayatında olması erkeklerde işsizlik yaratmasına, Türk siyasetinin kadın siyasetçiye hazır olmadığına, çeşitli meslek gruplarının cinsiyet ayrımı görüşlerine, erkek maddi gücünün kadının iş hayatının şekillendirmesine, iş hayatında başarılı olmanın anne olmada başarısızlığı getireceğine, kadın ve erkeğin aynı iş tanımına erkeğin daha yüksek ücret alması gibi toplumda oluşmuş genel yargılar ile ilgili görüşler analiz edilmiştir.

"Kadınların çalışma hayatında olması erkekler arasında işsizliğe yol açar."

Katılımcıların %84,1'i ön testte kadınların çalışma hayatında olması erkekler arasında işsizliğe yol açmayacağını düşünürken son testte %84,4'e çıkmıştır. İlgili yargıda katılımcıların son test/ön test aşamalarında en çok dikkat çeken ve değişimin yaşandığı cevap %73,2 ile hiç katılmıyorum cevabı oluşturmuştur.

Tablo 7. "Kadınların çalışma hayatında olması erkekler arasında işsizliğe yol açar." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%64,1	%73,2
2	Katılmıyorum	%20	%12,2
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%9,6	%4,1
4	Katılıyorum	%4,1	%6,5
5	Tamamen katılıyorum	%2,1	%4,1

Analiz sonuçları incelendiğinde deneklerin verdikleri cevaplarda toplam katılmayanların ön test-son test puanlarında önemli bir değişiklik görülmemiştir. İlgili yargıya hiç katılmayanlarda %9,1 puanlık artış cinsiyet eşitliği ile ilgili katılımcılara verilen eğitim ve seminerlerin olumlu etkisinden söz etmek mümkündür.

"İtfaiyecilik, tamircilik gibi mesleklerde fiziksel güç gerektiren ve tehlike oluşturabilecek mesleklerde kadınlar yer almamalıdır."

Araştırmaya katılan katılımcıların 'İtfaiyecilik, tamircilik gibi mesleklerde fiziksel güç gerektiren ve tehlike oluşturabilecek mesleklerde kadınlar yer almamalıdır.' yargısına katılmayanların toplamı ön testte %70,8 iken son testte %71,5'e çıkmıştır. Toplam katılanlar ön testte %15,1 iken son testte %19,5'e yükselmiştir.

Tablo 8. "İtfaiyecilik, tamircilik gibi mesleklerde fiziksel güç gerektiren ve tehlike oluşturabilecek mesleklerde kadınlar yer almamalıdır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%47	%56,1
2	Katılmıyorum	%23,8	%1,4
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%14,1	%8,9
4	Katılıyorum	%8,5	%6,5
5	Tamamen katılıyorum	%6,6	%13

Hiç katılmayanlarda (ön test %47 iken son test 56,1) %9,1'lik bir puan artışı izlenmiştir. Böylelikle eğitim ve semirler sonucunda cinsiyet ayrımı yapılmaksızın kadınların her meslek grubunda çalışabileceği belirtilmiştir.

"Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır."

Katılımcıların ön testte %65,7'si erkeğin maddi gücü yeterli olsa bile kadının çalışması gerektiğini belirtirken son testte %74'e yükselmiştir. İlgili yargıya ön testte 'hiç katılmayanlar' %55 iken son testte %61,8 olmuştur.

Tablo 9. "Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%55	%61,8

2	Katılmıyorum	%18,7	%12,2
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%13,5	%8,9
4	Katılıyorum	%6,9	%4,9
5	Tamamen katılıyorum	%5,9	%12,2

İlgiyi yargıya toplam katılmayanlarda %6,8'lik, toplam katılanlar da ise %4,3'lük puan artışı yaşanmıştır. Ancak katılımcılardan 'hiç katılmıyorum' cevabında büyük artış gözlemlenmesi toplumsal cinsiyet eşitliği algı anketine eğitim ve seminerlerden sonra olumlu bir artış seyr edilmiştir.

"Ev dışında çalışan anne, çocukları ile güvenli bir ilişki kurmakta zorlanır."

Katılımcıların ön testte %65,9'u ve son testte 60,1'i ev dışında çalışan annenin çocukları ile güvenli bir ilişki kurmakta zorlanmayacağını belirtmiştir. Burada 'tamamen katılıyorum' cevabındaki (ön test %7,3 son test %16,3) artış dikkat çekmektedir.

Tablo 10. "Ev dışında çalışan anne, çocukları ile güvenli bir ilişki kurmakta zorlanır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%44.2	%52
2	Katılmıyorum	%21.7	%8.1

3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%15.7	%9.8
4	Katılıyorum	%11.1	%13.8
5	Tamamen katılıyorum	%7.3	%16.3

İlgili yargıya toplam katılanlarda %5,8 ve toplam katılanlarda %11,7'lik puan artışı izlenmiştir. Bu durum olumsuz bir değerlendirmeyi getirebilir ancak toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmasına dahil olan katılımcıların ön testte %44,2'si ve son testte %52'si ilgili yargıya hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla buradaki artışın göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

"Kadın ve erkek eşit işe eşit ücret almalıdır."

Katılımcılara yöneltilen 'Kadın ve erkek eşit işe eşit ücret almalıdır.' yargısına verilen cevaplar arasında 'tamamen katılmıyorum' en dikkat çeken cevap olmuştur. Ön testte 'tamamen katılıyorum' cevabını veren katılımcıların %44,8'i iken son testte bu oran %72,4 olmuştur. Benzer şekilde 'hiç katılmıyorum' cevabında da ciddi bir azalış izlenilmesi (ön test %16,6 son test %10,6) bir diğer olumlu netice arasında yer almıştır.

Tablo 11. "Kadın ve erkek eşit işe eşit ücret almalıdır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%16,6	%10,6
2	Katılmıyorum	%7,7	%2,4

3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%12,9	%4,1
4	Katılıyorum	%18	%10,6
5	Tamamen katılıyorum	%44,8	%72,4

Ön test-son test cevaplarının analizi değerlendirildiğinde toplumsal cinsiyet ile ilgili verilen eğitim ve seminerlerin katılımcıların algı ve düşünceleri üzerinde pozitif bir etki yarattığı gözlemlenmiştir.

"Kadınlar için uygun olmayan meslekler vardır."

Araştırmaya dahil olan katılımcıların 'Kadınlar için uygun olmayan meslekler vardır.' yargısına verilen cevaplarda eğitim öncesi ve sonrası testlerde olumsuz bir değerlendirme gözlenmiştir. Ön testte katılımcıların %36,2'si katılmadığını belirtirken son testte %47,9 olmuştur.

Tablo 12. "Kadınlar için uygun olmayan meslekler vardır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%28,5	%25,2
2	Katılmıyorum	%14,8	%11,4
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%20,5	%15,4
4	Katılıyorum	%17,5	%15,4
5	Tamamen katılıyorum	%18,7	%32,5

Tabloda gözlemlenen bu durum çalışma kapsamında ilgili yargı için eğitim ve seminerlerin algı ve düşüncelerde bir etki yaratılmadığı düşünülebilir. Ancak araştırma kapsamında katılımcılarla yapılan görüşmelerde verdikleri cevaplar arasında kadınların madencilik, ağır yük taşımacılığı gibi meslekleri örnek vermeleri analiz sonucunu etkilemiştir.

2.4.3. Siyasette Kadına Bakış

Bu bölümde kadınların siyasete ve karar alma süreçlerine katılım ile ilgili görüşlere yer verilmektedir. Aynı özelliklere sahip ancak cinsiyet farkı nedeniyle seçilen başkan adayı ve ülkemizde mevcut durumda siyasetçi kadın azlığı/çokluğu hakkında görüş analizleri bulunmaktadır.

"Türkiye kadınların siyasette yer almasına henüz hazır değil."

Araştırmaya dahil olan katılımcıların 'Türkiye kadınların siyasette yer almasına henüz hazır değil.' yargısına ön testte %63,1'inin 'hiç katılmadığı' ve %18,9'unun de 'katılmadığı' belirtilmiştir. Son testte 'hiç katılmayanlar' %69,9 ve 'katılmayanlar' ise %13 olmuştur.

Tablo 13. "Türkiye kadınların siyasette yer almasına henüz hazır değil." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%63,1	%69,9
2	Katılmıyorum	%18,9	%13

3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%9,3	%6,5
4	Katılıyorum	%5,2	%4,9
5	Tamamen katılıyorum	%3,6	%5,7

Yukarıda yer alan tabloda genel bir değerlendirme yapıldığında hiç katılmayanlarda %6,8 puanlık bir artış, katılanların toplamında %1,8 puanlık bir azalış mevcuttur. Bu durum olumlu bir sürece işaret etmektedir. Dolayısıyla çalışma kapsamında eğitim ve seminerlerin olumlu etkisinden söz edilebilir.

"Diyelim bir seçim sırasında çok benzer özelliklere sahip bir erkek ve bir kadın başkan adayınız var, hangisini seçerdiniz?"

Katılımcıların ilgili soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde ön testte %20, son testte %13,6 erkek aday seçeneklerini belirtmişlerdir. Kadın aday seçeceklerini belirten katılımcılar ise ön testte %33,6 iken son testte %37'dir.

Tablo 14. "Diyelim bir seçim sırasında çok benzer özelliklere sahip bir erkek ve bir kadın başkan adayınız var, hangisini seçerdiniz?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

	Ön Test	Son Test
Erkek aday seçerdim	%20,1	%13,6
Kadın aday seçerdim	%33,6	%37

Kararsızım	%42,9	%46,9
Oy kullanmam	%3,5	%2,5

İlgili yargıya katılımcıların 'kararsızım' cevabında %4'lük bir puan artışı izlenmiştir. Genel olarak katılımcıların büyük bir bölümü bu soruya kararsızım cevabını vermiştir. Yapılan görüşmeler kapsamında katılımcılar, cinsiyetin önemli olmadığını adayların kişilikleri çerçevesinde değerlendireceklerini ifade etmişlerdir. Dolayısıyla bu durum göz önüne alındığında ve genel bir değerlendirme yapıldığında toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili verilen eğitim ve seminerlerin katılımcılar üzerinde olumlu bir etki oluşturmuş denilebilir.

"Ülkemizde siyasi karar alma pozisyonunda bulunan kadın sayısı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden düşüncenizi yansıtan seçeneği işaretleyiniz."

Araştırma kapsamında katılımcılara yöneltilen 'ülkemizde siyasi karar alma pozisyonunda bulunan kadın sayısı' ile ilgili ön testte %70,4 daha fazla kadın olmalı düşüncesi son testte %81,3'e çıkmıştır. Ön testte katılımcıların %16'sı yeterli düzeyde görüşünü belirtirken son testte %9.8'e düşmüştür.

Tablo 15. "Ülkemizde siyasi karar alma pozisyonunda bulunan kadın sayısı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden düşüncenizi yansıtan seçeneği işaretleyiniz." Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

	Ön Test	Son Test
Daha az kadın olmalı	%1,8	%3,3

Daha fazla kadın olmalı	%70,4	%81,3
Kararsızım/Fikrim yok	%11,9	%5,7
Yeterli düzeyde	%16	%9,8

'Daha fazla kadın olmalı' cevabını veren katılımcılarda %10,9 puanlık artış 'yeterli düzeyde' cevabını verenler de ise %6,2'lik azalış gözlemlenmiştir. Dolayısıyla araştırma kapsamında verilen eğitimlerin olumlu etkileri izlenmiştir.

2.4.4. Sosyal Yaşamda Kadına Bakış

Bu bölümde toplumsal alanda kadın ve erkek arasındaki eşitsizlikler ve ayrımcılık türleri ile ilgili görüşlere yer verilmektedir. Kadınların ekonomik bağımsızlığı ve özgür karar almaları, aile reisi ve kadının evlilik süreci, toplumda boşanmış kadın-erkek farkı ve fırsat farklılığında cinsiyet, kadının gündüz hayatı, dışarda halledilmesi gereken işlerde erkek egemenliği, tartışmada kadın sessizliği/kadının yeri, kadın kararlarında aile büyükleri ve eşin rolü, seyahatlerde cinsiyet gibi görüşlerin analizleri yer almaktadır.

"Kadınlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir."

Araştırmaya dahil olan katılımcıların 'Kadınlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.' yargısına katılmayanlar ön testte %31,3 iken son testte %40,6 olmuştur. Bunun yanında ilgili yargıya katılanlar ön testte %46,4 iken son testte %47,1 düzeyinde gerçekleşmiştir. Tabloda katılımcıların bildirdikleri görüşlerde en

çok dikkat çeken 'tamamen katılıyorum' cevabı ön testte %28,6 iken son testte %34,1'e yükselmiştir.

Tablo 16. "Kadınlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir." Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%19.6	%27.6
2	Katılmıyorum	%11.6	%13.0
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%22.4	%12.2
4	Katılıyorum	%17.8	%13.0
5	Tamamen katılıyorum	%28.6	%34.1

İlgili yargıya toplam katılmayanlarda ön test-son test kapsamında %8 puanlık bir artış, toplam katılanlarda artış oranı düşük seviyede kalmıştır. Ancak 'tamamen katılıyorum' cevabını veren katılımcılarda %5,5 puanlık artış gözlemlenmiştir. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili verilen eğitim ve seminerlerin göreceli olumlu etkisinden söz edilebilir.

"Bir kadın evleneceği kişiyi seçerken son sözü baba söylemelidir."

Katılımcıların %78,9'u ön testte, bir kadın evleneceği kişiyi seçerken son sözü babanın söylememesi gerektiğini düşünürken, son testte bu oran %86,2'ye yükselmiştir. İlgili yargıya hiç katılmayanların oranının %60,9'dan %74'e çıkması önemli bir bir gelişme olarak izlenmiştir.

Tablo 17. "Bir kadın evleneceği kişiyi seçerken son sözü baba söylemelidir." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%60,9	%74
2	Katılmıyorum	%18,9	%12,2
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%10,9	%7,3
4	Katılıyorum	%5,7	%1,6
5	Tamamen katılıyorum	%3,7	%4,9

İlgili yargıya katılmayanların toplamında %7,3 puanlık artış ve önemli olarak gözlemlenen 'hiç katılmıyorum' cevabında %13,1 puanlık artış izlenmiştir. Aynı zamanda ilgili yargıya katılarda %2,9 puan azalış yaşanmıştır. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili verilen eğitim ve seminerlerin olumlu etkisinden söz etmek mümkündür.

"Dul kadın da dul erkek gibi yalnız başına yaşayabilmelidir."

Katılımcıların %74,8'i ön testte dul kadının, dul erkek gibi yalnız başına yaşayabileceğini düşünürken son testte %82,1'e yükselmiştir. Araştırma dahilinde 'tamamen katılıyorum' cevabını veren katılımcılarda (ön test %50,8 son test %69,1) büyük artış gözlenmiştir. Toplam katılmayanlarda (ön test %12,1 son test %12,2) kayda değer bir değişiklik gözlemlenmemiştir.

Tablo 18. "Dul kadın da dul erkek gibi yalnız başına yaşayabilmelidir." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%6,4	%8,1
2	Katılmıyorum	%5,7	%4,1
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%1,1	%5,7
4	Katılıyorum	%24	%13
5	Tamamen katılıyorum	%50,8	%69,1

İlgili yargı için genel bir değerlendirme yapıldığında toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili çalışma kapsamında verilen eğitim ve seminerlerin katılımcıların algı ve düşüncelerinde olumlu değişimlerin olduğu gözlenmiştir.

"Kadınlar ve erkekler aynı fırsatlara sahip olmalıdır."

Araştırmaya dahil olan katılımcıların ön testte %77,5'i kadın ve erkeklerin aynı fırsatlara sahip olmasını desteklerken son testte %90,2'ye yükselmiştir. Katılımcıların ilgili yargıya toplam katılmayanları ön testte %9,2 iken son testte %7,3'e düşmüştür.

Tablo 19. "Kadınlar ve erkekler aynı fırsatlara sahip olmalıdır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%4,8	%4,9
2	Katılmıyorum	%4,4	%2,4
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%10,3	%2,4
4	Katılıyorum	%25,3	%12,2
5	Tamamen katılıyorum	%55,2	%78

Genel bir değerlendirme yapıldığında, kadın ve erkeklerin aynı fırsatlara sahip olmasını destekleyenlerde %12,7'lik bir puan artışı ve desteklemeyenlerde ise %1,9'luk puan azalışı izlenmiştir. İlgili yargıya toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili verilen eğitim ve seminerlerden sonra tamamen katılıyorum oranında ciddi bir artışın yaşandığı görülmektedir.

"Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir."

Katılımcıların %75,6'sı ön testte, kadının tek başına sokağa çıkabilmesini desteklerken son testte bu oran %83,7'ye yükselmiştir. Katılımcıların ilgili yargıya toplam katılmayanları ön testte %11,9 iken son testte %10,5'e düşmüştür.

Tablo 20. "Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%5,7	%8,1
2	Katılmıyorum	%6,2	%2,4
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%12,5	%5,7
4	Katılıyorum	%22,5	%13
5	Tamamen katılıyorum	%53,1	%70,7

Analiz sonucunda tabloda da görüleceği üzere tamamen katılanlarda son testte (%17,6 puan) ciddi artış izlenmiştir. Dolayısıyla cinsiyet eşitsizliği kapsamında katılımcılara verilen eğitim ve seminerlerin ilgili yargı üzerinde olumlu yansıdığı gözlemlenmiştir.

"Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi dışarda halledilecek işlerde erkek uğraşmalıdır."

Ön testte katılımcıların %64,9'u, 'alışveriş yapma, fatura ödeme gibi dışarda halledilecek işlerde erkek uğraşmalıdır' yargısına katılmazken bu oran son testte %73,2'ye yükselmiştir. İlgili yargıya tamamen katılanlar ön testte %16,2 iken son testte %17,1 olmuştur.

Tablo 21. "Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi dışarda halledilecek işlerde erkek uğraşmalıdır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%44	%54,5
2	Katılmıyorum	%20,9	%18,7
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%18,9	%9,8
4	Katılıyorum	%10	%4,1
5	Tamamen katılıyorum	%6,2	%13

'Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi dışarda halledilecek işlerde erkek uğraşmalıdır.' yargısına analiz çerçevesinde genel bir değerlendirme yapıldığında toplam katılanlarda %8,3 puan ve toplam katılmayanlarda %0,9'luk puan artış gözlemlenmiştir. En yüksek puan artışı 'hiç katılmıyorum' cevabını verenlerde gözlemlenmiştir. Dolayısıyla eğitim ve seminerlerin katılımcılar üzerinde olumlu etkiler yarattığı gözlemlenmiştir.

"Kadınlar anlayamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir."

Katılımcıların %68,9'u ön testte kadınlar, anlayamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmemesi gerektiğini ifade ederken son testte %74'e çıkmıştır. Aynı zamanda tablolardan da görüleceği üzere hiç katılmayanlarda önemli derecede bir artış (%13,6 puan) gözlemlenmiştir.

Tablo 22. "Kadınlar anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir."
Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%49,8	%63,4
2	Katılmıyorum	%19,1	%10,6
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%16,1	%10,6
4	Katılıyorum	%6,6	%4,9
5	Tamamen katılıyorum	%8,4	%10,6

İlgili yargıya toplam katılmayanlarda %0,5 puanlık göreceli olarak önemsiz bir artış, toplam katılanlarda %5,1 ve hiç katılmayanlarda %13,6 puanlık ciddi artışın izlenilmesi, verilen eğitim ve seminerlerin katılımcıların algı ve düşüncelerinde olumlu yansıdığı anlaşılmıştır.

"Kadının yaşamıyla ilgili kararları aile büyükleri vermelidir."

Ön testte katılımcıların %81,8'i kadının yaşamıyla ilgili kararların aile büyüklerinin vermemesi gerektiğini savunurken bu oran son teste 87,8 olarak yükselmiştir. Bu görüşe hiç katılmayan katılımcıların son testteki oranlarında (ön test %62,9 son test %72,4) önemli bir artış gözlemlenmiştir. İlgili yargıya toplam katılanlar ön testte %8,7 iken son testte %5,7 olmuştur.

Tablo 23. "Kadının yaşamıyla ilgili kararları aile büyükleri vermelidir." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%62,9	%72,4
2	Katılmıyorum	%18,9	%15,4
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%9,4	%6,5
4	Katılıyorum	%4,8	%2,4
5	Tamamen katılıyorum	%3,9	%3,3

Genel bir değerlendirme yapıldığında, ilgili yargıya katılanların toplamında %6,7 puanlık artış ve katılmayanların toplamında ise %3'lük puan azalışı izlenmiştir. İlgili yargıya toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili verilen eğitim ve seminerlerden sonra tamamen katılıyorum oranında ciddi bir artışın yaşandığı görülmektedir.

"Kadının yaşamıyla ilgili kararları eşi vermelidir."

Katılımcıların %80,4'ü ön testte kadınların yaşamıyla ilgili kararların eşinin vermemesi gerektiğini ifade ederken son testte bu oran %82,1'e çıkmıştır. Toplam katılmayanları ön testte %8,4 iken son testte %6,6'ya düşmüştür.

Tablo 24. "Kadının yaşamıyla ilgili kararları eşi vermelidir." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%61	%68,3
2	Katılmıyorum	%19,4	%13,8
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%11,2	%11,4
4	Katılıyorum	%4,1	%3,3
5	Tamamen katılıyorum	%4,3	%3,3

İlgili yargıya katılmayanların toplamında ön test ve son test sonucunda %1,7 puanlık artış ve katılanların toplamında %1,8 puanlık bir azalış gözlemlenmiştir. Bu puan artışı ciddi bir artış olarak görülmeyebilir. Ancak katılımcıların ilgili yargıya 'hiç katılmıyorum' cevabını verenlerde önemli derecede artış görülmüştür. Dolayısıyla cinsiyet eşitliği ile ilgili verilen eğitim ve seminerlerin katılımcıların algı ve düşüncelerine olumlu yansımalar olduğu gözlenmiştir.

"Kadınlar istediği takdirde tek başına seyahat edebilir."

Katılımcıların %71,3'ü ön testte kadınların istediği takdirde tek başına seyahat edebileceğini desteklerken son testte bu oran %79,7'ye yükselmiştir. İlgili ifade ile son testte en çok dikkat çeken cevap 'tamamen katılıyorum' olmuştur. Ön testte katılımcıların %49,9'u ilgili yargıya 'tamamen katılıyor' iken son testte %66,7 olmuştur. İlgili yargıya

katılmayanların toplamı ön testte %14,7 iken son testte %12,2'ye inmiştir.

Tablo 25. "Kadınlar istediği takdirde tek başına seyahat edebilir." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%7,7	%7,3
2	Katılmıyorum	%7	%4,9
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%14,1	%8,1
4	Katılıyorum	%2,4	%13
5	Tamamen katılıyorum	%49,9	%66,7

İlgili yargı çerçevesinde genel bir değerlendirme yapıldığında tamamen katılıyorum cevabını verenlerde ön test-son test analizi sonucunda %16,8'lik puan artışı izlenilmesi son derecede önemli bir sonucu göstermektedir. Dolayısıyla eğitim ve seminerlerin katılımcılar üzerinde olumlu etkiler yarattığı gözlemlenmiştir.

"Kaç yaşında olursa olsun bir kadın her zaman ailesi tarafından korunmalıdır."

Katılımcıların %45,6'sı ön testte kadınların kaç yaşında olursa olsun her zaman aileleri tarafından korunması gerektiğine katılmaz iken son testte bu oran %30,9'a inmiştir. Tabloda da görüleceği üzere ilgili yargıya katılanların toplamında ön test (%35,1) ve son testte (%57,7) arasında

büyük artış izlenmiştir.

Tablo 26. "Kaç yaşında olursa olsun bir kadın her zaman ailesi tarafından korunmalıdır." Yargısına Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

Kod		Ön Test	Son Test
1	Hiç katılmıyorum	%28	%23,6
2	Katılmıyorum	%17,6	%7,3
3	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	%19,3	%11,4
4	Katılıyorum	%15,7	%12,2
5	Tamamen katılıyorum	%19,4	%45,5

İlgili yargıda toplam katılmayanlarda %14,7 puan azalış ve toplam katılanlarda %22,1 puan artış gözlemlenmiştir. Toplam katılmayanların yüzdesel olarak azalması olumlu bir seyir, toplam katılanların yüzdesel olarak artışı ise olumsuz olarak görülebilir. Ancak katılımcılar ile yapılan görüşmeler kapsamında aileler, erkek kadın farketmeksizin aile bireylerinin yanlarında olması gerektiği beyan etmişlerdir. Dolayısıyla bu görüşe katılanların oranının yüksek çıkması normal karşılanmıştır.

2.4.5. Kadına Şiddete Yönelik Değerlendirmeler

Bu bölümde kadına yönelik şiddet türleri (fiziksel / psikolojik / ekonomik / cinsel) ile ilgili görüşlere yer verilmektedir.

"Sizce, baba, kardeş, eş gibi erkek bir aile bireyinden şiddet gören kadın, öncelikle ne yapmalıdır?"

Katılımcıların; baba, kardeş, eş gibi erkek bir aile bireyinden şiddet gören kadının öncelikli olarak kadın örgütlerine başvurmalı cevabını veren ön testte %5,2 iken son testte %6,5'e; savcılığa başvurmalı cevabını veren ön testte %11,1 iken son testte %18,7'ye yükselmiştir.

Tablo 27. "Sizce, baba, kardeş, eş gibi erkek bir aile bireyinden şiddet gören kadın, öncelikle ne yapmalıdır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

	Ön Test	Son Test
Akrabalara /diğer aile bireyelerine başvurmalı	%17,3	%27,6
Arkadaşlara / komşularına başvurmalı	%0,7	%0,8
Diğer	%3,6	%0,8
Fikrim yok	%4,1	%0,8
Kadın örgütlerine başvurmalı	%5,2	%6,5
Kalacak güvenli bir yer bulmalı	%3,9	%0,8
Polis ya da diğer güvenlik güçlerine	%53,6	%43,9

başvurmalı		
Savcılığa başvurmalı	%11,1	%18,7
Şiddete karşılık vermeli	%0,5	-

Son testte savcılığa ve kadın örgütlerine başvurmalı cevaplarındaki oran artışının eğitim ve seminerlerden sonra ilgili konuyla bilincin arttığı söylenebilir.

"Sizce, tanımadığı bir erkekten şiddet gören kadın, öncelikle ne yapmalıdır?"

Katılımcıların; tanımadığı bir erkekten şiddet gören kadının öncelikli olarak kadın örgütlerine başvurmalı cevabını veren ön testte %2 iken son testte %4,1'e; savcılığa başvurmalı cevabını veren ön testte %9,8 iken son testte %17,9'a yükselmiştir. Kadının öncelikli olarak polis ya da diğer güvenlik güçlerine başvurmalı görüşünü belirten katılımcıların oranı ön testte %74,1 iken son testte %71,5'e düşmüştür.

Tablo 28. "Sizce, tanımadığı bir erkekten şiddet gören kadın, öncelikle ne yapmalıdır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

	Ön Test	Son Test
Akrabalara /diğer aile bireyelerine başvurmalı	%6,4	%4,9
Arkadaşlara / komşularına	%0,2	-

başvurmalı		
Diğer	%3,4	-
Fikrim yok	%2,5	-
Hiçbir şey yapmamalı	%0,2	-
Kadın örgütlerine başvurmalı	%2	%4,1
Kalacak güvenli bir yer bulmalı	%0,7	-
Polis ya da diğer güvenlik güçlerine başvurmalı	%74,1	%71,5
Savcılığa başvurmalı	%9,8	%17,9
Şiddete karşılık vermeli	%0,7	%1,6

Bu görüşün son testteki düşüşün nedeni, katılımcıların savcılığa başvurmalı cevabını vermelerinden kaynaklanmaktadır. Son testte savcılığa ve kadın örgütlerine başvurmalı cevaplarındaki oran artışının eğitim ve seminerlerden sonra ilgili konuyla bilincin arttığı söylenebilir.

"Türkiye'de kadına şiddetin çok farklı sebepleri bulunmaktadır. Sizce kadına şiddet göstermede haklı bir neden olabilir? "

Her iki testte de 'hiçbir koşulda şiddet uygulanmamalı' katılımcıların büyük çoğunluğunun verdiği cevap olmuştur. Ön testte katılımcıların %75'i ve son testte %76,4'ü kadına yönelik şiddetin hiçbir koşulda uygulanmaması

gerektiği ifade etmişlerdir. Öte yandan eğitim ve seminerlerden sonra 'kadın ev işlerini ihmal ederse', 'kadın eşine karşı çıkarsa', 'kadın eşinin sözünü dinlemezse', 'erkek istemese de kadın çalışmak isterse/çalışırsa', 'Erkek eşinin boşanmak istediğini öğrenirse' cevaplarında puan azalışları meydana gelmiştir.

Tablo 29. "Türkiye'de kadına şiddetin çok farklı sebepleri bulunmaktadır. Sizce kadına şiddet göstermede haklı bir neden olabilir?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

	Ön Test	Son Test
Kadın ev işlerini ihmal ederse	%2,8	%1,5
Kadın eşine karşı çıkarsa	%3	%0,7
Kadın eşinin sözünü dinlemezse	%3,6	%2,9
Erkek istemese de kadın çalışmak isterse/çalışırsa	%2,2	%3,7
Erkek eşinin boşanmak istediğini öğrenirse	%2,2	%1,5
Erkek eşinin kendisinin aldattığını öğrenirse	%11,3	%13,2
Hiçbir koşulda şiddet uygulanmamalı	%75	%76,4

'Erkek eşinin kendisinin aldattığını öğrenirse' cevabında %1,9'luk puan
Sayfa | 58

artışı gözlemlenirken, diğer tüm cevap seçeneklerinde olumlu sonuçlar izlenmiştir. Dolayısıyla genel bir değerlendirme yapıldığında toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile ilgili verilen eğitim ve seminerlerin olumlu etkisi gözlemlenmiştir.

"Kadına karşı şiddetle mücadeleyi ne derece yeterli buluyorsunuz?"

Katılımcıların, kadına şiddetle mücadeleyi ön testte %77,2'si yetersiz bulur iken son testte yetersiz bulanlar %74 olmuştur. Toplam yeterli bulanlar ön testte %7,3 iken son testte %5,7'ye düşmüştür.

Tablo 30. "Kadına karşı şiddetle mücadeleyi ne derece yeterli buluyorsunuz?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

	Ön Test	Son Test
Bilmiyorum/Fikrim yok	%5	%2,4
Çok yeterli buluyorum	%2,7	-
Çok yetersiz buluyorum	%49,3	%45,5
Ne yeterli ne yetersiz buluyorum	%10,5	%17,9
Yeterli buluyorum	%4,6	%5,7
Yetersiz buluyorum	%27,9	%28,5

Katılımcılar ile yapılan görüşmeler neticesinde kadına şiddette sivil

toplum kuruluşları, güvenlik güçleri, ülkenin çeşitli kurum ve kuruluşları, kadın dernekleri...olmak üzere aktif bir mücadele söz konusu olduğunu ancak bazı durumlarda koordinasyon eksikliklerinin yaşandığı ifade edilmiştir. Dolayısıyla kadına şiddet ile mücadeleyi yetersiz bulan katılımcıların analiz puanının düşmesinde bu durum neden olarak gösterilebilir.

"Aşağıdaki cümleyi kendi görüşünüze göre tamamlayınız. Kadına yönelik şiddet..."

Katılımcılara yöneltilen 'kadına yönelik şiddet...' cümlesini devam ettirmelerini istemeleri üzerine ön testte %79,8 'kabul edilemez ve her zaman suç sayılmalıdır' olarak devam ettirirken; son testte bu oran %85,4 olarak artış göstermiştir.

Tablo 31. "Aşağıdaki cümleyi kendi görüşünüze göre tamamlayınız. Kadına yönelik şiddet..." Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

	Ön Test	Son Test
Bazı durumlarda kabul edilebilirdir	%3	%4,1
Bilmiyorum / Fikrim yok	%6,6	%3,3
Her koşulda kabul edilebilirdir	%0,7	-
Kabul edilemez ama her zaman suç sayılmamalıdır	%9,8	%7,3
Kabul edilemez ve her zaman suç	%79,8	%85,4

sayılmalıdır		
--------------	--	--

İlgili yargıya ön testte 'kabul edilemez ve her zaman suç sayılmalıdır' cevabını verenlerde %5,6 puan artış göstermiştir. 'Her koşulda kabul edilebilir' cevabını verenler ön testte %0,7 iken son testte ilgili yargıya hiç bir katılımcı bu cevabı vermediği izlenmiştir. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet ile ilgili verilen eğitim ve seminerlerin katılımcıların algı ve düşünceleri üzerinde pozitif bir etki yarattığı gözlemlenmiştir.

"Sizce kadınlar en çok nerede can güvenliklerinin tehlike altında olduğunu düşünürler?"

'Sizce kadınlar en çok nerede can güvenliklerinin tehlike altında olduğunu düşünürler?' sorusuna ön teste katılan katılımcıların %53,8'i sokak, %19,7'si ev, %12,8'i diğer alanları oluştururken; son teste katılan katılımcıların %61,8'i sokak, %19,5'i ev, %13'ü diğer alanlar olduğu belirtilmiştir.

Tablo 32. "Sizce kadınlar en çok nerede can güvenliklerinin tehlike altında olduğunu düşünürler?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

	Ön Test	Son Test
Diğer	%12,8	%13
Durak	%0,9	-
Ev	%19,7	%19,5
İşyeri	%2,2	%0,8

Meydan	%2,9	%0,8
Park	%2,7	%3,3
Sokak	%53,8	%61,8
Toplu ulaşım	%4,9	%0,8

Cinsiyet eşitliği ile ilgili çalışma kapsamında verilen eğitim ve seminerlerden sonra ilgili yargıya ön test-son test bağlamında en çok değişikliğin görüldüğü cevaplar %8 puan artışı ile sokak olmuştur.

"Sizce kadınlar en çok nerede şiddete uğruyordur?"

'Sizce kadınlar en çok şiddete uğruyordur?' sorusuna ön teste katılan katılımcıların %63,9'u ev, %20,9'u sokak, %9,2'si diğer alanları oluştururken; son teste katılan katılımcıların %64,2'si ev, %22'si sokak ve %10,6'sı diğer alanlar olduğu belirtilmiştir.

Tablo 33. "Sizce kadınlar en çok nerede şiddete uğruyordur?" Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı (%)

	Ön Test	Son Test
Diğer	%9,2	%10,6
Ev	%63,9	%64,2
İşyeri	%2,5	%0,8

Meydan	%0,9	-
Park	%1,3	%0,8
Sokak	%20,9	%22
Toplu ulaşım	%1,3	%0,8
Durak	-	%0,8

Cinsiyet eşitliği ile ilgili çalışma kapsamında verilen eğitim ve seminerlerden sonra ilgili yargıya ön test-son test bağlamında yüksek değerler olduğu cevap ev olmuştur. Analiz sonucunda katılımcıların verdikleri cevaplardan hareketle kadına yönelik şiddetin en çok aile bireylerinden kaynaklı olduğu anlaşılmaktadır.

"Kadına şiddetin en çok hangi sebepten kaynaklandığını düşünüyorsunuz?"

'Kadına şiddetin en çok hangi sebepten kaynaklandığını düşünüyorsunuz?' sorusuna ön teste katılan katılımcıların %37,5'i eğitimsizlik, %16,1'i ataerkil bi toplum olmamız, %9,5'i psikolojik bozukluk ve %9,1'i diğer sebepleri belirtmiştir. Son teste katılan katılımcıların %20,3'ü eğitimsizlik, %18,7'si ataerkil bi toplum olmamız ve ekonomik nedenler, %15,4'ü diğer sebepleri belirtmiştir.

Tablo 34. "Kadına şiddetin en çok hangi sebepten kaynaklandığını düşünüyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtların dağılımı (%)

	Ön Test	Son Test
Adalet Sistemi	%6,3	%4,1
Alkolizm	%1,3	%4,1
Ataerkil bir toplum olmamız	%16,1	%18,7
Bilmiyorum / Fikrim Yok	%3,8	-
Diğer	%9,1	%15,4
Eğitimsizlik	%37,5	%20,3
Ekonomik nedenler	%7,5	%18,7
Fiziksel güç farkı	%2,3	%1,6
Kıskançlık	%6,6	%7,3
Psikolojik bozukluk	%9,5	%6,5

Ön test/son test değerlendirmesinde görüleceği üzere eğitimsizlik cevabını beyan eden katılımcıların oranında önemli düşüş gözlemlenirken, ekonomik nedenler cevabını beyan eden katılımcıların oranlarındaki artış gözlemlenmiştir. Kadına yönelik şiddetin eğitim ile bir ilgisi olmadığı söylenebilir. İyi eğitim almış bireyler de şiddete meyilli olabilmekte ve şiddete başvurabilmektedirler. Ekonomik nedenler cevabının artması ülkemizde ve tüm dünyada değişen ve kötüye giden ekonomik koşullar gösterilebilir.

3. GENEL DEĞERLENDİRME

Yerelde Eşitiz Projesi kapsamında yürütülen bu araştırma, İstanbul kapsamında Beylikdüzü, Kadıköy, Kartal, Büyükçekmece, Esenyurt (Kent Konseyi) olmak üzere 5 ilçe belediye çalışanları ile İstanbul mahalle muhtarlarını içeren bir denek grubuyla yürütülmüştür. Çalışma süresince toplam 600 kişiden fazla katılımcı ile çalışılmıştır. 572 kişiye toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili verilen eğitim ve seminerlerden önce (ön test) ve sonra (son test) olmak üzere iki adet toplumsal cinsiyet eşitliği algı anketi yapılmıştır. Analize 401 erkek denek alınmıştır. Veri toplama, proje süresince yüz yüze, telefon ve mail yoluyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırma anketi kapsamı; demografik bilgiler, eşlerin mal varlıklarını konumlandırması ile ilgili çeşitli sahiplik bilgileri, cinsiyete dayalı iş bölümü ve toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili yargısal ifadelerin yer aldığı analiz bilgileri olmak üzere dört temel gruba ayrılmıştır. Sahadan toplanan araştırma verileri SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Her bir anket sorusunun frekans analizleri, verilerin istatistiksel çözümlenmeleri kullanılarak hesaplanmıştır.

Sahiplik bulguları ve ev işi paylaşımı bölümlerinde toplumda genel kabul görmüş yargıların ve ev işi cinsiyet etiketlerinin katılımcılara verilen eğitim ve seminerlerin, katılımcılar üzerinde tutum, algı ve bakış açılarının değişmesini sağlamaktır. Dolayısıyla bu çalışmada ön test-son test analizi yargısal ifadelerin yer aldığı bölümde gerçekleştirilmiş olup sahiplik ve ev iş paylaşımalarında katılımcıların rolleri aşamasında uygulanmamıştır. Bunun bir nedeni ön test ve son test arasındaki geçen sürenin kısıtlı olması iken bir diğer nedeni ise sahiplik konusunun ekonomik koşullarla birebir ilişkili

olmasına dayanmaktadır. Kısa süre içerisinde ailelerin tapu, araç, pasaport gibi sahiplik alanlarına yönelik gelişme göstermeleri beklenmemektedir. Öte yandan verilen eğitimlerin sahiplik noktasında değişimi sağlaması, uzun dönemde gerçekleşme ihtimali olan bir durumdur. Bu projede bireylerin toplumsal cinsiyet eşitliğine olan bakış açılarında değişim hedeflenmiştir. O yüzden projeden bağımsız olarak toplumda kadının yeri ve statüsü üzerine gözlenecek iyileşmeler zaman içerisinde sahiplik alanında da kendini hissettirecektir. Ayrıca kanun değişiklikleriyle sağlanan borçlanmada, kredi kullanımında eşlerin onayının alınması gibi gelişmeler yaygınlaştıkça sahiplik demografisinde de eşitliğe yönelik iyileşmeler sağlanabilecektir.

Ev içi iş paylaşımında da sahiplik durumu kadar olmasa da belli bir zaman ve dönüşüm isteyen bir süreç söz konusudur. Eşlerin ev içi paylaşımları bölümünde projede kapsamında yer alan erkek belediye çalışanları ve erkek muhtarlarla toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı algı anketlerinde, ön test-son test analizine bakılmış, ancak katılımcıların eylemlerinde anlamlı bir değişim gözlemlenmemiştir. Proje süresinin kısıtlı olması bu değişikliğin tam olarak gözlenememesine neden olmuştur. Katılımcıların eylemlerinin zaman içinde değişmesi öngörülmektedir. Yine bu alanda da toplumda kadının değişen statüsünün payı büyük olacaktır. Bu bağlamda verilen eğitimlerin bakış açısı ve algıyı hedeflediğini, eylemsel değişim ve dönüşüm süreçlerinin zaman alacağını bir kez daha hatırlatmakta fayda görülmektedir.

Nitekim araştırmaya katılan deneklerin bakış açıları ve algılarında önemli ve anlamlı değişiklikler gözlenmiştir. Özellikle kadının toplumdaki yeri ve statüsüne yönelik yöneltilen sorular ile deneklerin toplumsal cinsiyet

eşitliğine bakış açılarını yansıtan değerlendirmeler ön ve son test analizine tabi tutulduğunda önemli iyileşmelerin olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların toplumsal cinsiyet eşitliğine bakış açılarında, toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırılması ve ayrımcı dil kullanımı ile ilgili görüşler değerlendirilmiştir. Katılımcıların %67,4'ünün (ön test %60,2) kadının ilk görevinin evin sorumluluğunun üstlenmek ve çocuk bakmamaları gerektiğini belirtmişlerdir. Erkeklerin taşıdığı sorumlulukların kadınlardan çok daha ağır olmadığı (ön test %55 son test %57), evin büyük harcamalarına erkeklerin karar vermemesi (ön test %62,3 son test %66,6) ve evde son sözün erkeğin söylememesi (ön teste %65,7 son teste %74) gerektiği belirtilmiştir. Kadın ve erkeklerin doğaları açısından birbirinden farklı oldukları (ön teste %48,5 son test 61,8) ancak bu farklılığın fiziksel özelliklerden kaynaklı olduğu belirtilmiştir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (ön test %67,5 son test %74) kadınların duygularına göre karar verme olasılığı erkeklerden daha fazla olmadığını görüşünü belirtmişlerdir.

Kadının çalışma hayatında olması bölümünde işyerinde cinsiyet eşitliği, cinsiyet eşitliği ve cinsiyet körlüğü ile ilgili görüşler değerlendirilmiştir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (ön test %84,1 son test %84,4) kadınların çalışma hayatında olması erkekler arasında işsizliğe yol açmayacağını düşünmektedir. Türkiye'de kadınların siyasette yer almasına hazır olduğuna ve aynı zamanda itfaiyecilik, tamircilik gibi mesleklerde fiziksel güç gerektiren ve tehlike oluşturabilecek mesleklerde kadınların yer almasına (ön test %71,8 son test %71,5) katılmışlardır. Katılımcılar, erkeğin maddi gücünün yeterli olsa bile kadının çalışması gerektiğini (ön test %65,7 son test %74), ev dışında çalışan annenin çocukları ile güvenli bir ilişki kurmakta zorlanmayacağını (ön test %44,2 son test %52) belirtmişlerdir. Erkek ve

Sayfa | 67

kadının eşit işe eşit ücret alması gerektiğine (ön test 44,8 son test %72,4) ve kadınlar için uygun olmayan mesleklerin ağır yük taşımacılığı gibi mesleklerin olduğu belirtilmiştir.

Kadınların siyasete ve karar alma süreçlerine katılım ile ilgili görüşlere yer verilmiştir. Katılımcıların son testte %37'si (ön test %33,6) benzer özelliklere sahip iki başkan adayından kadın adayı seçeneklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda büyük çoğunluğun (ön test %70,4 son test %81,3) siyasi karar alma pozisyonunda daha fazla kadının yer alması gerektiğini savunmuşlardır.

Sosyal yaşamda kadına bakış açısı olarak, toplumsal alanda kadın ve erkek arasındaki eşitsizlikler ve ayrımcılık türleri ile ilgili görüşlere yer verilmiştir. Katılımcılar kadınların ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşabileceğini (ön test %46,4 son test 47,1), kadının evleneceği bireyi seçerken babanın son sözü söylememesi gerektiğini (ön test %78,9 son test %86,2) düşünmektedirler. Görüşmecilerin büyük bir çoğunluğunun (ön test %74,8 son test %82,1) dul kadının dul erkek gibi yalnız başına yaşayabileceğini, kadın ve erkeklerin aynı fırsatlara sahip olması gerektiğini (ön test %77,5 son test %90,2) belirtmişlerdir. Katılımcıların, kadının akşamları tek başına sokağa çıkabileceğini (ön test %75,6 son test %83,7), dışarda uğraşılacak işlerde sadece erkeğin olmamasını (ön test %64,9 son test %73,2), kadınların anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmamaması gerektiğini (ön test %68,9 son test %74) ifade etmişlerdir. Aynı zamanda kadının yaşamıyla ilgili kararları aile büyükleri (ön test %81,8 son test %87,7) ve eşinin (ön test %80,4 son test %82,1) vermemesi gerektiğini savunmuşlardır. Kadınlar istediği takdirde tek başına seyahat etmeli (ön

Sayfa | 68

test %71,3 son test %79,7) ve kadınların kaç yaşında olursa olsun her zaman aileleri tarafından korunması/desteklenmesi (ön test %35,1 son test %57,7) gerektiğini beyan etmişlerdir.

Kadına yönelik şiddet türleri (fiziksel/psikolojik/ekonomik/cinsel) ile ilgili görüşlere yer verilmiştir. Katılımcılar; baba, kardeş, eş gibi erkek bir aile bireyinden ya da tanımadığı bir erkekten şiddet gören kadının öncelikli olarak savcılık, kadın örgütleri ve polis/diğer güvenlik güçlerine başvurması gerektiğini belirtmişlerdir. Kadına yönelik şiddetle mücadeleyi katılımcıların büyük çoğunluğunun yetersiz bulduklarını (ön test %77,2 son test %74), kadına hiçbir koşulda şiddetin uygulanmamasına (ön test %75 son test %76,4) ve kadına yönelik şiddetin kabul edilemez ama her zaman suç sayılması (ön test %79,8 son test %85,4) gerektiğini ifade etmişlerdir. Kadınların en çok sokak ve evde can güvenliklerini tehlike altında olduğu düşündüklerini ve en fazla ev ve sokakta şiddete uğradıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, kadına yönelik şiddetin ön testte eğitimsizlikten kaynakladığını düşünürken son testte ekonomik nedenler olarak bu görüşün değiştiği izlenmiştir.

Araştırma genel olarak değerlendirildiğinde, toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine verilen eğitimlerin gerek günlük hayattaki eylemler gerekse sahiplik durumu açısından etkisinin sınırlı olduğu, daha doğrusu bu etkinin izlenebilmesi için daha uzun süre ve dönemsel eğitim ve uygulamalara ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmıştır. Bu noktada toplumda kadının statüsüne yönelik bakışta yaşanacak iyileşmeler bu süreci hızlandırırken, gerek kanun marifetiyle gerekse toplumsal gelişimin sürdürülebilirliğinin sağlanmasıyla eylem ve sahiplik alanında iyileşmelerin gözlenmesi muhtemeldir. Elbetteki özellikle sahiplik noktasında makro ve mikro ekonomik koşulların da önemli

Sayfa | 69

göz ardı edilmemelidir. Ancak toplumsal cinsiyet eşitliği konusuyla ilgili algının ve bakış açısının değiştirilmesi ve dönüştürülmesi aslında atılması gereken ilk adımdır. Algı ve bakış açısı dönüştürülmeden, eyleme geçilmesi beklenmemektedir. Bu amaçla hazırlanan ve çeşitli eğitim ve seminerleri kapsayan bu projede, bir anlamda projenin de etkililiği ölçmek adına yürütülmüş olan bu araştırma katılımcıların algı ve bakış açılarında önemli değişikliklerin sağlandığını göstermiştir. Kadının aile, çalışma hayatı, siyaset ve sosyal yaşam alanındaki yerine ve statüsüne ilişkin yöneltilen yargı ifadelerinin tümünde iyileşme gözlenmiştir. Ayrıca kadına şiddete yönelik bakış açısında da benzer iyileşme oranlarına rastlanmıştır.

Her ne kadar kısıtlı bir eğitim dönemi yürütülmüş olsa da deneklerde sağlanan bu değişim ve dönüşüm projenin amaçlarına ulaşılması açısından sevindiricidir. Ancak toplumsal düzeyde dönüşümün sağlanabilmesi için bu tür projelerin ve uygulamaların daha geniş kitlelere sunulması büyük bir ihtiyaçtır. Sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen bu tür çalışmaların yaygınlaşması, kamu erki tarafından hem merkezi hem de yerel düzeyde desteklenmesi toplumsal gelişimin ve dönüşümün ivmelenmesine neden olacaktır.

Consulate General of Sweden

